

P. Silv. M. Braitto, O. P., Odrazit od břehu.

Kurs duchov. života 3.

Láska k Bohu nás přetvořuje, neb ona nás odtrhuje od nás, bídných a slabých, kteří jsme s to se i zahubiti, a připíná nás bezpodmínečně na vůli Boží, která jest silná a mocná a svatá a jediná hodna milování naprostého. A aby mi bylo rozuměno! Kdosi mi vytýká, že tu stále mluvím o lásce. Raději kdybych prý mluvil o křesťanském životě. Tedy, křesťanský život jest jen a jen láska, bez lásky jest ničím vše, to praví přímo sv. Pavel. Největší pak přikázání jest přikázání lásky.

Protože křesťan tehdy dobře žije, když dobře Boha miluje a miluje ho svým životem dle vůle Boží, dlužno všimnouti si výstupu, vzrůstu této lásky. Musíme se snažiti o dokonalost. Ale, varuji hned v počátcích, nehledati dokonalost pro sebe. Tak mnohý chce býti dokonalým, ale tají se za tou touhou snaha líbiti se sobě v té dokonalosti. Odtud ta malomyslnost, když člověk klesne anebo neletí tak k dokonalosti, jak by si přál. Kdo však chce být dokonalý proto, aby se Bohu líbil, aby tím více a lépe Pána miloval, ten jde s důvěrou a tichostí a oddaností.

Kdo chce být dokonalý pro lásku Boží, pochopí, že jen v očistění, posilnění a vzrůstu té lásky roste on — v Bohu.

Jak se děje tento vzrůst v dokonalosti, v lásce? Svatí otcové a mistři posvátné vědy, hlavně pak duchovního života rozeznávají tři hlavní stupně lásky a dokonalosti, čili tři údobí duchovního života.

Dělíme duchovní lidi na začátečníky, pokročilé a dokonalé. Tito lidé procházejí totiž trojím stavem cesty očistné, osvěcující a jednotící. Rozdělení tohoto pochází od tak zvaného Diviše Areopagity. Tento studoval vzájemnou činnost nebeských duchů. Ze tří stupňů, jak se tito duchové blíží k Bohu, byly pak obdobně vytvořeny tři stupně našeho přiblížování k Pánu. „Ten pak jest řád oné posvátné činnosti, že někteří jsou očisťováni a jiní očisťují. Druzí jsou osvětlováni a sdělují se jim tajemství, jiní pak to vykonávají. Jiní zase jsou vedeni k dokonalosti, jež druzí vedou... (De coel. hier. c. 3.) Obdobně byly tyto stavy užity o duších pozemských. Sv. Tomáš rozvedl tuto nauku a krásně ji zdůvodnil. Dí: (2. II. q. 183. art. 4., 2. II. q. 24. art. 9., III. Sent. dist. 29. q. 1. art. 8.) Jako se tělesný život dělí na tři údobí, v nichž se člověk postupně stává schopný činností jemu dosud nepřístupných, tak dělíme i duchovní život dle úkonů a výsledků, které tu dříve nebyly. Nejzákladnější pak jest, aby se člověk zbavil hříchu, aby oželel minulé a varoval se budoucích. To činí začátečníci. Bude nejlépe, když místo dlouhého řečňování přeložím příslušné místo ze sv. Tomáše: 2. II. q. 24. art. 9:... různé stupně lásky liší se dle různého snažení, k němuž přivádí různý vzrůst lásky. Neb nejprve se člověk musí snažiti, aby se vzdálil hříchu a odporoval žádostivosti, které ponoukají k opaku lásky. To jest dílo začátečníků, ve kterých láska musí býti opatrována a živena. Následuje další snažení, by člověk usiloval především o to, by pokročil v dobrém. Tato snaha jest úlohou postupujících, protože se především snaží o to, aby vzrůstem zesílila v nich láska. Třetí usilování pak směřuje hlavně k tomu, aby se přimknul k Bohu a jeho požíval. To jest dílo dokonalých, kteří si žádají býti rozloučení a býti s Kristem...

Tyto tři stupně duchovního života rozhodně existují. Církev odsoudila pošetilé zavrhování tohoto rozdělení. Ovšem, tyto tři stupně nejsou tak od sebe odloučeny, aby jeden nepronikal do druhého.

Tak i člověk pokročilý musí bděti nad sebou a se očisťovati a začátečník musí se snažiti po spojení s Bohem.

Kde jsme my? Nevím, kolik je mezi námi dokonalých. Ba, ani kolik pokročilých. A proto, máme-li podati soustavné duchovní vedení, třeba začít od abecedy, od začátečnického života. Duchovní život počíná, když člověk převal pouta těžkého hříchu, když nabyl milosti. Začíná duchovní život, kdy člověk nabyl Boha a zvedá se, aby se svatostí dostal

hlouběji do jeho srdce. Člověk začínající chce se úžeji přivinouti k Bohu. Ale, protože ještě není dokonalý, tisíce překážek ho sráží a zdržuje. Vášně ještě nejsou vyrovnány, musí bojovati s jejich výstřelky. Nemluvím jen o těch, kteří teprve zase nabyli Boha. Jsou i takoví, kteří snad od křtu svatého Boha neztratili, ale také se k němu nepřiblížili. To jsou ti, kteří jen v nejnужnějším odolávali špatným lidským sklonům, kteří stále ještě dosti Inou ke stvořenému. Ti musí si každou chvíli ještě vybojovati s vášněmi a náklonnostmi své synovství Boží. Jsou lidé, kteří po celý život zůstanou duchovně dětmi, ale ve špatném smyslu, kteří jsou stále začátečníky, kteří nakonec zakrní.

Ale ne každý, kdo žije v prvním stadiu lásky, jest zakrnělcem. Očistné období má velkou řadu možností, má otevřené širé pole pro cvičení ve ctnosti. Jak blahodárnou jest na příklad již bdělost, kterou musí člověk napínati, aby neklesl! Jakými úzkostmi, hrůzami, pravým peklem kolikrát, skrupulí musí se probíti bojovník o Boha.

A tu nutno dáti hned několik praktických rad. Jsi začátečníkem, jdeš-li ještě převážně bojem s vášněmi, náklonnostmi, dá-li ti velké boje, aby ses varoval těžkého hříchu. Jsi začátečníkem, chvěješ-li se ještě hrůzou. Ale nutno i to probojovati. Vášně lidské, to jest smyslová vzrušení, mohou býti dobrými pomocníky, jestliže je pročistíme, jestliže se přičiníme o jich rovnováhu a zapneme na posvátný předmět. Poučí vás o tom zvláště článek od vzácného odborníka v morální psychologii, našeho spolupracovníka P. Nobleho, profesora na pařížské katolické universitě. Dále nutno bdíti nad svými náklonnostmi. Především bděme nad nejjedovatějším sklonem k zemi. Zem nesmí na nás působiti nějakou polární přitažlivostí, abychom celý svůj život dle ní zacílili a vše dle ní oceňovali. Snažící se duše nepřilne k zemi, nýbrž vidí v ní jen prostředek k oslavení Boha. A dále musí každý zkoumati, jak se u něho jeví tento sklon k pozemskému zvláštní náklonnosti. Zpytujeme, k čemu nás nese naše povaha, bděme nad tím a snažme se nesprávné odhoditi, zkřivené narovnat.

Jak se děje ten boj? Prohlédněme si, oč klopýtá začátečník! V počátcích duchovního rozletu hýčková Bůh duši svou sladkostí. Má to být odměna za přestálé boje. Ale to je mléko nemluvnat. Duše nesmí si na tu stravu zvyknout. Duše nesmí vyhledávati Boha jen pro tu cítěnou sladkost, nesmí hledati lásku v citovosti. Stává se, že začátečník tak přilne k těm počátečním sladkostem, že jich vyhledává za každou cenu, za cenu jiných, tvrdých povinností, třeba stavovských. Není správné, pro sladké okamžiky zanedbati to hořké, které od nás Bůh žádá. Začátečníci jsou sváděni posuzovati bližní dle této slasti. Posuzují a odsuzují duše jdoucí výše ve ctnostech, v suchopáru a povinnosti.

Takovým duším nerozumí žádný zpovědník a žádný duchovní vůdce. Mění se každé chvíle. Za to, že je Bůh pokolíbá v náručí, začnou si na sobě zakládati, místo co by byli zahanbeni, že s nimi takto nutno jednati. Takové duše zoufají, když klesnou. Z toho všeho viděti, že neoprostili dostatečně sebe, že hledají dokonalost pro sebe a ne pro Boha. Ani je tak nemrzí vlastně, že urazili Boha, nýbrž že zpozorovali, že nejsou tak vysoko, jak mysleli.

Začátečník se musí varovat duchovní lakoty a závisti. Chtějí stále víc a více hlasitých projevů Božích, hlavně jsou nenasytní v jeho laskání. Proč to vše? Bůh sdělil nám vše potřebné ke spáse, osvěcuje každého dostatečně svým vnuknutím, dobrých kněží je dosti, tedy, proč se začátečníci stále rozptylují? Ve snaze hodně nabrati blaha cítěného zaplavují duši zvláštními pobožnostmi, jimiž pak příkládají více ceny než úředním úkonům církevní modlitby. Nehleďš také ty více na drobné pobožnosti soukromé než na modlitbu oficiální prosebnice—církev? Chtějí-li se začátečníci dostati z tohoto začarovaného kruhu, musejí odložit tuto duchovní parádičku, libující si ve sbírání ostatků svatých, nekonečných poutích, v obrázkářství a pobožnůstkářství. Jinak nevyjdou ze své začátečnické duchovní koketerie.

Duše začínající projevují občas velkou horlivost. Ach, to věčné posuzování biskupů a kněží. Papež v Římě by před nimi neobstál. To proto, že se považují za pravidlo dokonalosti. A když kárají ať skutečné či domnělé nedostatky, každé slovo skřípe netrpělivostí. Zapomínají, že někdy je lépe i mlčeti.

A ještě jedna chyba začátečníků! Snadno se dají odstrašiti. Lehko ztrácejí odvahu. Rozběhli se k Bohu. Byli tak ponořeni ve svých sladkostech, že nepozorovali bojů, zapomněli, že úzká a trnitá je cesta ke spasení. Když povolí záplava duchovní blaženosti, ztrácejí zálibu ve zbožnosti samé.

Tedy, proti tomu všemu:

Duchovní život není esca, není požíváním, nýbrž poctivým bojem, skutečným životem a ne sněním. Třeba vážně usilovati o ctnost. Pozorujme se, kterých ctností nám nejvíce chybí, a o ty se snažme. Denně vykonáme několik kroků v ní. Nedejme se zastrašiti ani zdánlivým mlčením Božím a jděme vpřed. Vždyť On jde s námi. To On nás vede! Náklonnosti nás budou odváděti od toho, pravda. Nuže, i zde v boj, ale ne výboj. Potírejme hlavně sebelásku, matku všeho neladu v duši, jak bylo v minulém čísle naznačeno.

Celý duchovní život má vyústiti v Kristu. Musíme ho následovati krok za krokem. Říkejme si často: Jak by Ježíš jednal? A dle toho pak se řiďme. Musíme se přibližovati ke Kristu příkloněním se k Bohu. To se děje hlavně láskou, která pak řídí všechny ctnosti. Tedy, duchovní život jest život ctností. Dočtete se o tom v dalším článku. Hned po této stati dozvíte se pak, jak odstraňovati, co nás oddaluje od Boha, to jest lehký hřích. Pročtete pozorně, třeba několikrát, tyto úvahy. Vyberte si z každé hlavní myšlenku a snažte se ji uskutečňovati. Chceme vás vésti soustavně. Nuže, dejte se vésti s důvěrou a oddaností k Bohu i k nám.

(V příštím čísle pojednám o očišťování a střežení smyslů vnějších i vnitřních, které jest velmi důležité pro duše vystupující.)

P. Em. Soukup, O. P., Zpříma.

Kurs duchov. života 4.

Bůh miluje přímou linii. Nejjasněji to vidíme na úpravě jeho poměru k člověku. Zpříma pozdvihl člověka až k účastenství na božství, učinil jej zpříma svým přítelem. A když se vrátí k Bohu člověk i z nejhorších hříchů, hned je přítelem Božím. Bůh nevolá člověka jen k jakési usmlouvané mravní hodnosti, nýbrž volá jej zpříma k dokonalosti, ke svatosti.

Člověk má rád okliky a smlouvání. A že v duchovním ohledu jsou k oklikám a smlouvání okolnosti tak svůdné, je nemálo duší — snad jest jich velmi mnoho - kterým poměr k Bohu se stal obchodním podnikem, plným vedlejších zisků a snahy za málo získati hodně, kupecky.

Bůh chce, aby člověk zpříma směřoval k dokonalosti. Dokonalé je, čemu nechybí nic ve svém druhu a z čeho je vyloučeno vše rušivé. Tedy chce Bůh, aby člověk byl cele proniknut božským, aby nic rušivé se nevtíralo mezi duši a božské. Vyjádří se to prostou rovnicí: dokonalost = dokonale milovati božské = žádná žádostivost nebožského.

Člověk je vnímavý pro jas krásy a pro sladkost dobra všude, i tam, kde je toliko zdánlivý jas a umělá sladkost. Krása a dobro jsou nejmocnější páky života. V nebožském je člověk jako rybka v moři, božské jest jako slunce nad hladinou. Snadno se mýlí a třeba se chce mýliti, zastaviti se u jasu a sladkosti odrazu na úkor slunce. Tak povstávají tak zvané všední hříchy. To jsou okliky a smlouvání, vyjádřené v pozměněné rovnici: všední hříchy == žádostivost nebožského na úkor božského == nedokonalé milování božského == obcházení a zatarasování cesty k dokonalosti.

První požadavek snahy po dokonalosti, když duše jest očištěna od těžkých hříchů: nesmlouvati s Bohem, nechoditi oklikami, potírat všední hřích.

Je třeba vysvětlovati, co je všední či lehký hřích? Postačíž zde výklad P. Tom. Vallgornera O. P.: 1 „V oblasti všedního hříchu velmi veliké jsou ony hříchy, které pouze proto nejsou těžkými, že se staly při nedostatečné rozvaze nebo v malém rozměru. Takovými jsou nečistá myšlenka, pomstychtivost povrchně přemáhaná, malé ublížení na cti, posměch z chyby nezkušeného... Prostředně veliké všední hříchy jsou ony, které samy o sobě jsou pouze lehkými hříchy, ale dějí se vědomě, úmyslně a z jakési zloby. Sem patří lež z nouze, z zbytečné mluvení, hrubé řeči a nejspíše vtípkování, zvědavé vyhledávání planých hovorů a četby... Nejlehčí hříchy jsou ty, které nepocházejí z nedostatku slušnosti nebo z lehkomyšlnosti jako předešlé, nýbrž dopustí se jich lidská slabost přes všechnu dobrou vůli žíti správně, nemohouc často se udržeti. Takovými jsou malé rozržitosti v modlitbě, jež povstávají z přirozené těkavosti lidské mysli.“

1) *Mystica Theologia Divi Thomae*. Vyd. Turinské 1890, str. 81, č. 94.

2) Dr. A. Vřešťál, *Katolická mravouka*, X. 13: „Lež úslužná čili lež z nouze, kterou sobě nebo někomu jinému (posloužiti) chceme.“

Vidíme tu stupně, po nichž třeba vystupovati vzhůru, aby se začátečník v duchovním životě octnul trvale na třetím. Jedině odtud otvírá se zahrada krás duchovního života. Kde není této usilovné snahy, tam se vystupování převrátí v sestupování, vlastně v padání z malých přestupků do hlubokých propastí. Oklikami zabloudí duše na opačný směr, smlouváním naučí se velikému kradení.

U zkušených jsou ustálena obrazná rčení o tomto padání, zabloudění, loupení. Nauka sv. Tomáše Akvinského dá se shrnouti do takových obrazů: Všední hříchy jsou: mlhami pro zrak duše, zacpáváním sluchu duše, závažím na rukou a nohou, klínem rozrážejícím i nejpevnější dílo, ostrou dýkou nenápadně pronikající tělem, ohněm zvolna se rozhořívajícím, zakolísáním na kluzké a srázné půdě, popelem naházeným na žhavé uhlí a dusícím jeho záři a sílu, vodou hasící oheň.

Když ty obrazy obrátíme na skutečnost, chápeme, proč učitelé duchovního života jako první požadavek vkročení na dráhu duchovního života jmenují heslo: Musí se duše varovati všedního hříchu. Neboť duchovní život je pěstováním lásky k Bohu, dokonalost je dokonalou láskou k Bohu. Ale všední hřích je spojování dvojí lásky, jest láskou na dvě strany. A na dvě strany dokonale milovati dovede toliko nekonečný Bůh, jenž stejně hlubokou láskou miluje všechny tvory spravedlivé; jen o něm platí slovo Písma: „Nic nemáš v nenávisti z toho, co jsi učinil.“ (Moudr. 11, 25.) Člověku však prohlásil Syn Boží: „Nikdo nemůže dvěma pánům sloužiti; neboť buď bude jednoho nenáviděti a druhého milovati, aneb jednoho se přidrží a druhým pohrdne.“ (Mat. 6, 24.) Všední hřích není úplným nenáviděním Boha, ale je posloužením tělesnosti nebo světu proti řádu Bohem danému, sobě nebo jinému tvorů dává více, než Bůh dáti dovolil. Tedy láska na dvě strany proti řádu u člověka vždy znamená ubírání Bohu, cvičení v ubírání Bohu. A cvičením roste člověk v mistra, jenž na konec udělá dílo dokonalé lásky na druhou stranu od Boha, zabije svůj duchovní život těžkým hříchem.

Kdo dosud pozorně sledoval myšlenky, bezpochyby se neubrání poznámce: A přece chodíme všichni tolika oklikami, i denně. Jak je vůbec možný duchovní život, když poznáme, že není možno uvarovati se všedních hříchů vůbec?

Sv. Tomáš Akvinský dává začátečníku jednoduchou odpověď a zároveň návod na cestu duchovního života: „Musí býti člověk rozhodnut konati opatření na zmenšení počtu všedních hříchů; jinak by byl v nebezpečí úpadku, kdyby opomíjel odstraňovati překážky duchovního pokroku, všední hříchy. Také utrpení spravedlivých na tomto světě je očišťuje od všedních hříchů a lásku jejich obrací od země k Bohu.“ (Summa th. III. 87, 1 ad 1.) Tím jest umlčen hlas beznaděje. Člověk dobrou vůlí činí opatření, lítostí a pokáním odstraňuje škody a Bůh dílo dokonává. Dokud začátečník jest jako v bludišti všedních hříchů a náchylností k nim, zoufal by nad zdárným výsledkem. Jakmile však začne s láskou a vážně pracovati, vidí, jak se okliky bludiště zjednodušují, až vidí zřetelně cestu a jen několik vedlejších cestiček, z nichž nakonec snad asi jen jedna má jakousi přitažlivost. To tvrdí ze zkušenosti sv. Tomáš Akvinský: „Duše dokonalé nebo horlivě po dokonalosti se snažící nabudou jasného poznávání, kde by byl všední hřích; dostanou hojnější posilu milosti, jsou vábeni sladkostí Boží lásky a tak snadno překonávají slabosti lidské a zadržují její sklony k nedovolenému. Množství duší toho dosáhlo, že... po svém obrácení nikdy vědomě a dobrovolně se nedopustily všedního hříchu, nebo aspoň jen jako výjimkou. Bernard je nazývá šťastnými a blaženými.“ (Summa th. I. 109, 8. 9.)

Vykroč tedy bez obavy a zpříma ke štěstí a blaženosti.

Tichá chvála Boží.

Luise Hensel— přel. Otto F. Babler.

Hlas jeho kdybych měla,

jak anděl bych vám pěla
ten sladký, milý zpěv,
jímž tichým blahem plane
mi v mladém srdci krev.

Však nejsem zpěvů znalá,
v nichž taková je chvála
pro otce dobrého,
jakou má duše celá
písněmi slaví ho.

Skráň před ním musím klonit,
mlčet a slzy ronit
v blahu a bolesti.
On, dítě, zná tvůj život,
On v srdce vidí ti.

Východisko mravního života.

H. D. Noble, prof. katol. institutu v Paříži.

V této studii o mravním životě myslím onen život, jenž se rozvíjí u člověka s živou věrou, který žije v nadpřirozené lásce. Trvám na tomto slově: který žije v nadpřirozené lásce k Bohu, kdo je takřka ve stálé lásce a má určitý stupeň dokonalosti v této lásce. Nejedná se o jednotlivce, který se nachází náhodou právě v nadpřirozené lásce, na příklad obyčejný hříšník, který se zpovídá o velikonocích, aby opět klesl. Budeme se zabývatí případem duše, kotvící v lásce obvyklým způsobem. Neboť budeme mluvit o jednání duše, o trvalém uschopnění a o svědomí; a abychom zde jasně viděli, je třeba předpokládati trvalý stav, jímž by bylo možno se zabývatí. Je třeba upevniti měnivé skutečnosti, abychom mohli o tom něco říci. Proto je tak těžko definovati mravní život, poněvadž je pohyb sám.

Předpokládejme tedy případ jednotlivce skutečně zakotveného v lásce. Jaká jsou východiska jeho mravního života, první stav jeho svědomí?

Uvedu je:

1. Kdo miluje Boha, touží po tom, co Bůh chce.
2. Kdo miluje Boha, ztrácuje každou urážku Boha.
3. Kdo miluje Boha, bojí se Ho a řídí své jednání dle této bázně.

1. Kdo miluje Boha, touží po tom, co Bůh chce.

To je základní chování duše ve stavu nadpřirozené lásky, snažící se o činnost, poněvadž shoda vůle s vůlí Boží je již podstatou lásky, poněvadž to je právě podstatou přátelství. Láska je přátelství. Má typické známky přátelství. Láska tedy — na rozdíl od lásky a touhy, jež spočívá v lásce k někomu ze zájmů osobních nebo pro zisk — spočívá v tom, že toužíme a zvyšujeme vlastní štěstí přítelovo. Přáti štěstí příteli jest v přátelství první a podstatnou známkou. Přejeme přátelům štěstí a jdeme tak daleko, že chceme býti šťastni jen z jejich štěstí. Přáti tedy příteli štěstí, znamená, toužiti po tom, po čem on, poněvadž štěstí každého spočívá zvláště v tom, čeho si přeje. Vůle je schopnost chtění, touhy, lásky, záliby srdce; můžeme toužiti, přáti si a milovati jen dobro; libujeme si jen v dobro: Přáti štěstí příteli znamená, přáti mu, aby byl šťastnějším, přáti mu to, po čem nejvíce touží. Tudíž milovati Boha znamená, toužiti po dobrém, po němž on touží; to je první požadavek lásky, to je láska sama.

Co tedy chce Bůh? Které je dobro, jehož si Bůh přeje? Bůh chce své dobro; vždyť to je první dobro, k němuž se vztahují všechna ostatní. Chce dobro svého Bytí a svých nekonečných dokonalostí; chce také dobro všech tvorů, jež stvořil, a jejichž zdokonalení spočívá v jejich poměru k Bohu. Bůh tedy přece nám štěstí v takové míře, v jakém jsme poměru k Němu. V nadpřirozeném řádě chce Bůh naše dobro tím, že nás určil k patření na sebe a že chce, abychom si zde na zemi zasloužili tohoto života v Bohu posvěcující milostí a užíváním této milosti dobrými skutky. Štěstí tvorů stvořených od Boha spočívá hlavně v tom, že jsou stvořeni pro Něj. I my patříme sem! Chceme dobro Boží a také naše, poněvadž Bůh tak chce. Přátelství snaží se předem předbíhati nejnroučnější přání přítele. Známe přání Boží. Ještě jednou to opakujeme: abychom se mu oddali, abychom takřka si získali blažené patření a abychom zde na zemi se posvětili pro tento cíl.

Ale jak je vyjádřena tato vůle Boží?

Zákonem Božím, takže tyto dva požadavky se kryjí: chtít, co Bůh chce, znamená, chtít poslouchati zákonů Božích, které jsou pro nás projevem vůle Boží.

Mravní zákon je částí věčného zákona, který je nejvyšším důvodem všeho, co existuje. Když rozumem poznáme tento věčný zákon, stává se pro nás zákonem mravním. Ale tento zákon není jen autoritářským nařízením, jakýmsi vrtochem Božím, spočívá na samém rozumu Božím. Tento rozum nás stvořil, dal nám naše nadpřirozené určení: je to moudrost nekonečně dokonalá. Poslouchati zákona Božího znamená poslouchati vůle Boží, ale také poslouchati této věčné moudrosti, ježto zákon Boží je výronem samého rozumu Božího.

Co obsahuje zákon Boží? Obsahuje prostředky, abychom dosáhli života nebeského, přímého patření na Boha posvěcením a pokrokem v tomto posvěcování. Program těchto prostředků jest obsažen v příkázáních Božích a církevních. Zákon Boží má dvě desky. Obrací se k člověku předurčenému. Obrácejí se k člověku veřejně mu ukládá závazek, aby se řídil rozumem ve svém jednání. Nařízení Boží představují nařízení přirozeného zákona; mravní vyjádření toho, co je přirozeně vhodné. Ale jako zákon Boží obrací se k člověku předurčenému, uplatňuje — mimo nařízení přirozeného zákona, jež obsahuje a jehož pohnutku přemísťuje — nová nařízení přiměřená této vznešenosti, tomuto nadpřirozenému určení. To je pozitivní božský zákon, který se zakládá na tomto rozumném poznatku: Bůh určí nás k nadpřirozenému štěstí musí nám opatřiti prostředky, jež by byly úměrný tomuto nadpřirozenému cíli.

Tyto prostředky jsou:

1. Úkony nadpřirozených ctností — ctností božských, ctností vlitých, darů Ducha sv.
2. Užívání svátostí, jež v nás rozněčují lásku a tudíž účinnost ctností.

Zkrátka milovati Boha žádá chtít vše, co On chce: milovati Boha v Něm a pro Něho, toužiti po Něm, zachovávat všechny předpisy jeho zákona, užívati všech nadpřirozených prostředků, jež nám určil jako nezbytné ke spasení.

S nadšením přijímati tuto vůli Boží, jí se podrobiti, jí poslouchati s vroucí úctou, to je první požadavek mravní, první stav duše, v němž se musí nacházeti ten, kdo žije v lásce. To je východisko ctnostného rozmachu. Povoluje-li tato vůle, povoluje i mravnost. V přirozené mravnosti tomu odpovídá touha po štěstí, nadšení pro rozumnou povinnost. V nadpřirozené mravnosti nechceme jen štěstí určené rozumem, ale samo štěstí Boží. Nesloužíme již abstraktní a neurčité povinnosti, ale Bohu živému, Bohu osobnímu, který na nás hledí a očekává v našich činech zřejmý důkaz naší věrnosti.

2. Protože milujeme Boha, protiví se nám jej uraziti.

Je to důsledek prvního způsobu jednání, které jsme právě probrali. Je nemožno toužiti po tom, co Bůh chce, bez odporu a nedůvěry k tomu, co by se protivilo jeho vůli a tak bylo v rozporu s jeho zákonem. V lásce je tedy vložena touha zřít se toho, co by uráželo a protivilo se vůli Boží. Oškřivost před hříchem je logickým důsledkem lásky k Bohu. Je nemožno milovati a nebáti se hříchu, zvláště hříchu smrtelného.

Smrtelný hřích je zničení lásky, ztráta života nadpřirozeného. Je-li láska jen poněkud jemná, je v tomto odporu také zahrnuto odpírání všednímu dobrovolnému hříchu. Něžnost přátelství nedovoluje urazit přítele ani sebe lehčeji. Žel, vůči Bohu nemůžeme se zcela vyhnouti zapomenutí, nedbalosti, jedním slovem všednímu hříchu, ale nechtějme aspoň dopouštět se jich dobrovolně.

V této vůli odporu hříchu zakládá se ve svědomí křesťanském touha po umrtvování, to jest touha potlačit vše, co by v nás ohrožovalo lásku k Bohu a mohlo nás strhnouti ke hříchu. To je východiskem askese, která je v nás souběžná s vůlí poslouchati zákona Božího, posvětit se ctnostným jednáním; neboť se jedná o pojištění primátu lásky k Bohu v nás a o zajištění triumfu jeho zákona. To je právě obtížné. Mnohé záliby, velmi živá kouzla hemží se v našem srdci a pracují proti lásce. To je důvod, proč musíme mít v sobě snahu odolati, milujeme-li Boha, chceme-li Jej poslouchati, vůli potlačit, umrtvit snahu proti všem hříšným sklonům.

Je třeba poznamenati, že mravnost není jen výsledkem této asketické vůle. Je jen důsledkem snahy po lásce k Bohu a po poslušnosti vůči jeho zákonům. Milovati Boha neznamená jen odrážeti, potlačovati, ničiti, ale i toužiti po ctnostech a užívati prostředků k posvěcení; je třeba především vůle pozitivní poslušnosti. Askese není sama pro sebe dostatečným cílem, jest pouze něčím negativním, průvodním. Je to nezbytná podmínka mravního života, ale není to celý mravní život. Mravnost spočívá v pozitivních mravech; život duchovní v jednání vedeném duchem; ctnostný život v provádění ctností. Pozitivní jednání a askese kráčí spolu, spojují a proplétají se. Nesmíme je rozdělovati. Veškerá láska spočívá v tom, že se člověk úplně oddá službě milované bytosti a že se snaží, aby jí neurazil.

3. Protože milujem Boha, máme svatou bázeň.

Nemáme Boha tak, jak jej budeme mít v budoucím životě; máme jej zde jenom v naději. Abychom dosáhli tohoto života v Bohu, byl nám dán program, byly nám poskytnuty prostředky. Ale i když doufáme, že dospějeme k určenému životu, ještě jest možná obava, že ho snad nedosáhneme. Tato bázeň snese se s nadějí; ona i určuje stav naděje, poněvadž, kdybychom byli zcela jisti, že jsme zachráněni, nemusili bychom mluvit o naději. Naděje předpokládá možnost, bázeň, že nedojde zcela jistě.

Jaká musí býti tato bázeň?

Můžeme se báti jen proto, že, když urážíme Boha, propadneme jeho přísnému soudu; to je bázeň otrocká, strach z trestu, který by nás stihl. Tato bázeň je oprávněna, poněvadž se zajímáme o své dobro a můžeme se obávat, že budeme zbaveni nejvyššího dobra, že nás stihne nezměnitelný trest. Všeobecně řečeno, tato otrocká bázeň může býti u toho, kdo nemá lásky; hříšník bojí se, že upadne do rukou Boží spravedlnosti. Může se jen báti Boha, poněvadž ho nemiluje. Ale máme-li lásku, milujeme-li opravdu Boha, je nám bezpochyby dovoleno takto otrocky se báti, aspoň v začátcích života duchovního, poněvadž je vždy dovoleno, báti se zla. Můžeme milovati Boha a báti se trestu, který by nás stihl, kdybychom znovu upadli do hříchu, pohlížejíce ovšem na trest jako na menší zlo než je urážka Boha. Ale jak se bude rozvíjet láska a jak budeme více Boha milovati, tak nás to ponese, abychom více se báli urazit Boha, zraniti jeho srdce. Počátek duchovního života podle sv. Augustina je „základní“ bázeň, směs otrocké a synovské bázně. Ale jak pokračuje láska, otrocká bázeň zaujímá vždy méně místa ve svědomí a pohnutky bázně synovské se množí. Čím více milujeme, tím větší zdá se nám i malá urážka. Když milujeme prostředně, nedáváme pozor na nelaskavosti, jež se hromadí a unikají již skoro pozornosti. Ale je-li láska živá, i nejmenší urážka má převelkou důležitost; neboť čím větší je láska, tím více se máme na pozoru, abychom nezranili ani nejmenší urážkou přítele. Čím více se množí láska, tím více je tato bázeň proniknuta něžností a tím více se zaostřuje. Bázeň stává se láskou, pozorností, něžnou a jemnou uctivostí.

To jsou tedy první stavy, nezbytné k mravnímu, nadpřirozenému životu. Abychom vymezili mravní svědomí a studovali jeho psychologii, je třeba stále vraceti se k jeho podstatným rysům: vůli zachovávat zákon Boží a užívati všech prostředků posvěcení od Něho ustanovených, nenávisti vůči těžkému hříchu a bázně urazit Boha se stálým vzrůstem bázně synovské.

B. P. Dlouhá, Učitelka s dětmi o Bohu.

Tomu ovšem musí předcházeti: Učitelka s Bohem o dětech.

Nejen, že je vůbec účinnější, mluvit více s Bohem o dětech, než naopak, a že je to v některých případech jediný způsob, jak dojít cíle; ale že v tom, jaký je vztah učitelky k žákům před Bohem, tkví těžiště celého jejího působení.

Kde je stav učitelství v prvé řadě zaopatřovacím ústavem pro stáří, nebo náhražkou věna, nebo provisoriem předšňatkovým a vítaným druhým příjmem v manželství, tam běda žactvu!

Věci odměny a platu jsou tu samozřejmý. Hoden je dělník mzdy své. Nesmí ale býti hlavním motivem volby povolání. Nejedná se o práci ani o řemeslo ani o umění, jež by obrábělo hmotu nebo z ní tvořilo. Učitelka formujíc rozum, cit a vůli dítěte, zachází s lidskou duší, nejskvělejší to tvorbou Boha Otce, nejdrahocennějším výkupem Boha Syna, jediným a žádoucím polem Ducha svatého. Kdo si cenu lidské duše v nejvyšším pojetí, jak je majetkem církve, neuvědomuje, neměl by býti učitelem.

Nechceme tvrditi, že by se učitelka neměla vdávati. Ani Bůh neomezuje tu její svobody k vůli škole, nikdo jiný nemá k tomu práva. Zastane-li obojí povinnost, aby nezkracovala jedné ani druhé, je vnitřně otázkou jejího svědomí a zevně věcí příslušných autorit, ale to nepatří k našemu tématu.

Počítá-li však učitelka se sňatkem, mění to poněkud její vztah ke škole. Jinak bude znít její rozhovor s Bohem o dětech.

a) Buď tedy bude učitelkou, dokud se neprovdá a snad ještě i provdanou učitelkou. Má tu mnoho co říci Pánu Bohu.

Může mu poděkovati, že jí svěřil skvosty lidských duší; že může si získati zásluh o duše dětí jiných, jako zástavu požehnání jednou pro děti své; že může na těchto dětech učiti se královskému umění vychovatelskému dříve, než jí Bůh svěří děti vlastní.

Vidno však, že nejvroucnější city lásky, největší vůli k oběti rezervuje si instinktivně i vědomě třeba až pro své.

V duši ženy, počestné čekatelky manželství, je takové intuitivní skládání hodnot na poklad čisté, Bohem chtěné, lidské lásky; poklad, jakého je třeba k příštímu založení a mravnímu i hmotnému udržování rodiny. Toto skládání jeví se zdrženlivostí a ostychem před rozmarňováním hodnot; neboť nesluší se vzít chleba budoucím synům...

b/ Nebo snad učitelka nechce se provdati; chce se výhradně věnovati škole jako světská učitelka. U katolické učitelky ať není nikdy vodítkem při tom soběstačný feminismus; vyústí pak jistě v zahořklém, otráveném a duše otravujícím staropenství.

Jak jinak ale jeví se povolání ve světě žijící učitelky, je-li myšleno jako oběť! Dávati život po hodinách úmorné práce, po šedivých dnech těžké povinnosti, dávati své zdraví v prašném vzduchu, svou inteligenci proměňovati na primitivní formy myšlení, své vědění na ubíjející opakování — to je oběť stejně velká, ne-li větší, než ztratiti život v několika minutách při zachraňování tonoucího. Nabízeti Bohu denně a co hodinu a co okamžik tyto oběti za své žáky, toť druh rozmluvy s Ním tak tklivý, že jistě na Srdce Boží zaútočí...

c) Konečně snad je učitelka řeholnicí. Dala se Bohu. Čím dokonaleji se dá, čím dokonaleji smaže svou osobnost vedle té jejího Snoubence, božského Učitele, tím lépe bude On mluvit za ni. Ten, který hýbal myslí všech, pohne myslí jejích žáků tak, že tato učitelka nebude moci projíti jejich mládím, aniž by nezanechala v nich trvalých stop po Tom, který mluvil jejím zjevem: Učte se ode mne...

*

Dítě roste fysicky i duševně. K růstu je třeba tepla a světla. Tepla dříve jak u zrnka, tak u dítěte. Dle zákona o růstu dítě chce — a dravě — teplo. Instinktivně musí chtít teplo lásky; v něm všechno dere se k životu, volá po životě, chce život. Životu daří se v teple.

Dech živé duše, duše žijící ve stavu milosti Boží, je teplý. Čím více milostí, tím horoucnější láska.

Dítě má instinkt pro živé duše. Roste ve sféře tepla, které šíří duše taková. Žije v té sféře plně a bohatě. Nasazuje pupeny netušených možností vývinu. Poznává tu své pravé ovzduší. Čím déle tu pobude, tím lépe se aklimatisuje ve vroucí sféře milosti a pak spontánně a s živelným odporem vyvrhne vše, co „není studené ani horké“... Jen živá, žhavá duše učitelky duchovně žijící má kouzelný proutek pro jeho inteligenci, klíček lásky k jeho srdci, oheň, v němž taví a kuje jeho vůli.

Dítě chce teplo, světlo, život. Tolik chce duchovní život!

Co chcete dáti dětem do náručí jejich touhy?

Dejte jim Toho, jenž je Život; v Něm je teplo Lásky, světlo Pravdy, čin Oběti.

Uchvaťte je pro Něho teplým dechem vlastní duše; učte je znáti Ho; voďte je k Němu; učte je žiti životem oběti, jeho životem!

*

Vroucnost lásky a z ní plynoucí zápal oběti — toť tajemství duchovního úspěchu ve škole.

Dej, Bože, místo všeho
jen jediný mi skvost:
jen dej mi vroucnost mysli
a já mám blaha dost!

modlila se v mládí pozdější výborná učitelka, jež nechala hlubokou brázdu za sebou, Aug. Rozsypalová.

Kdo nehoří sám, nedovede zapalovat. A kdo neřeřaví svou lásku na Ohni věčné Lásky, vychládá velmi záhy. Nejdříve nevdaná učitelka, již je denně rozdávát a které se tak málo vrací: děti — jarní sluníčko, nespolehlivé.

Ale jestliže ve chvíli, kdy už ve své studně naráží jen na rmut a kámen, kdy už nemá co vyvážit, nabere oddaně z oběti, Pán otevře jí nekonečné zdroje...

*

Učitelka nevyučuje náboženství jako předmětu. Ale Bůh je Předmětem všech jejích předmětů. Při všech vidí Boha u vzniku a kořene věcí, při všem k Němu dozírá jako ke konečnému cíli. Má správnou hierarchii pojmů, umí řadit a třídít; v její mysli vládne Nejmoudřejší a s ním řád a kázeň. Inteligence učitelky vírou ukázněná a zjasněná bude rozumu dítěte jistým vůdcem a ukazatelem; nebude másti jeho pojmů, nenahromadí v jeho hlavě protiv, v nichž by se bezradně ubíjelo. Pamětliva slov Mistrových: Co plátno člověku, kdyby celý svět získal... nezanedbá vedle vývoje rozumu harmonického šlechtění citu a pěstění vůle. Čím více nové osnovy zatěžují paměť bez ohledu na to, může-li soudnost na tom stupni chápavosti látku podávanou zpracovat, tím většího rozhledu, jako s výše hory, bude si musit získati, aby, vyhovujíc liteře zákona, neublížila duchu svého křesťanského názoru; aby dovedla vybrati, vyzvednout, zdůrazniti to důležitější, co nějak podpoří duchovní vývin žáků.

A když je problém zvláště těžký, překážky veliké, vyprahlost duše a únava zvláště krutá, potřeba trpělivosti zvláště veliká — to Láska volá po oběti; a láska, jež odpovídá v duši učitelky, nasadí větší nápor, tím ohnivější útok, tím nadšenější výpad, jakmile jen si uvědomí to Lásky volání.

*

Láska touží po spojení. Živá duše hledá spojení s Bohem-Láskou. Učitelka vroucně věřící neobejde se bez častého spojení s Bohem ve svatých svátostech. Vede k nim i děti sobě svěřené, aby ty, jimž platí práce a oběť jejího života, nechyběly při jejích hodech Lásky. Z intimních hloubek svého důvěrného vztahu ke Kristu dovede vážit všem svou

odvahu a vynalézavost, aby děti získala pro život duchovní. Ovoce tohoto mystického spojení celé té školní rodiny s božským Učitelem projeví se v opravdovém spojení; neboť dítě vlivem svaté zповědi a svatého přijímání zvykne zpytovat svědomí, bdít nad svými myšlenkami, žádostmi, slovy i skutky, nepoddávati se prvním hnutím, stavěti se k nim kriticky, bojovati, vítěziti nad sebou; z nesnadného předmětu výchovy a často protivníka stává se spojencem a spolupracovníkem učitelky. Výchova je doplňována sebevýchovou a posvěcována milostmi svátostnými. Dítě-Ježíšek, bratříček dětí, je mezi nimi, je v jejich duších; některé to dítě, v němž milost zjevně hárá, je učitelce pobídkou, ukazatelem, potvrzením její dosavadní cesty.

Bez obětí ovšem ani zde nevystačí. Snad je tou obětí ve sboru lhostejných, chladných, nebo dokonce nevěreckých učitelek a učitelů to veřejné přikleknutí ke zповědnici a ke stolu Páně? Zvláště častější? Snad i v rodině některého dítěte je třeba s pokorou a vytrvalostí překonávati překážky? Ale co je to vše duši, jež zná cenu obětí?

*

Oběť je ve stupnici lidských činů ten nejvyšší. Jím duše jediným širokým, mocným vzmachem křídla ocitá se v říši ideálu.

Jestliže každá lidská oběť je krásná, neboť je popřením nejhoršího zla — sobectví, je vzdáním se sebe — pak oběť z lásky k Bohu dostupuje Absolutna a v něm uniká.

Učitelka-katolička, jejíž láska k vlasti nemůže nechvěti se smrtelnými úzkostmi o duši lidu pustnoucí v nízkém hmotařství doby a prostředí, vidí jasně potřebu výchovy k ideálu. Jak by i svatě nežárlila na národy, kteří ideálu posvěcují pluky svých dětí? To jsou ty děti, jež obětmi svými strhují požehnání nebe na svou vlast; to jsou ty, jichž příklady jsou předbojníky lidstva.

Přivedla-li učitelka svým příkladem lásky, svým poučováním o Lásce, svým vedením k hodům Lásky, svými obětmi děti až tam, že je naučila znáti krásu oběti a milovati oběť, pak je naučila jíti cestou Boží Lásky; ta nebyla jiná. A ta to byla, jež obrodila svět a jež může obroditi i náš národ.

Marie a Alžběta.

Lužická národní. - Přel. Otto F. Babler.

Pod Rožantem zelený luh,
a na luhu bělounká cestička.
Kdopak ji tam tak vyšlapal?

Vyšlapala ji Marie,
ke mši a ode mše tam jdouc,
jdouc k nešporám a od nešpor.

S kým vyšlapala pak cestičku?
Aj, potkala ji tam Alžběta:
„Bud' vítána, tetko, ode mše jdouc!

Co lidé o nás říkají?“ —
„Ó, vím to, vím; ty rci jim však:
Vždyť všechno vůle Boží je!

A kdypak zrodíš, Alžběto,
milého svátého Jana nám,

bych Tobě i jemu sloužila?“ —

„Já uprostřed léta zrodím ho,
kdy moře bude vlnit se
a ptáčata v povětrí létati

a hory a doly se zelenat
a obilí v polích se kolébat
a pasačka v háji zpívat si.

Aj, bude to, Bože, můj radostný čas.
A Ty kdy zrodíš, Marie,
knížete Ježíše Krista nám?“ —

„Já uprostřed zimy zrodím ho,
kdy moře se bude sesedat
a ptáčata v povětrí mrznouti

a hory se s doly srovnávat
a sosny v háječku šedivět.
To bude, Bože můj, smutný čas!“ —

„Ó Marie, drahá Marie,
to bude právě čas veselí,
ten krásný den Božího zrození!“

Pokěrluški ze serbskeho luda.“ Připrawil M. Nawka. — W Budyšinje 1923. — Str. 5.)

Dr. J. Krlín, Inteligence a víra.

II.

Není tudíž nikterak odůvodněn názor, hlásící spor mezi rozumem a vírou. Inteligence lidská není nikterak zeslabena, když ji posiluje víra. Netřeba argumentovati ad hominem, jmenovati veliké vědce, kteří byli i lidmi veliké víry. Je to zřejmé. Inteligence čte v hlubinách věcí. Inteligence, ovlivňovaná vírou, není zbavena té výsady, ale ještě proniká i k těm věcem, které zůstávají prve utajeny. Víra jest pro rozum lidský plus nejen po stránce myšlení, jest plus pro člověka i po stránce jednání. Víra sílí vůli a vůle silná a mocná dovede držeti na uzdě vášně, které jsou hroblem každé inteligenci. Člověk, který věří v Boha vírou ne povrchní, nýbrž vírou opravdovou, prokazuje si nesmírné dobrodiní, ježto uchovává své myšlení prosté nájezdů, které by je oslabily a strhly.

Tedy víra jest pro inteligenci dobrodiním. Zapaluje, osvěžuje a sílí ji. Historie lidstva nám skýtá četné příklady, stačí uvést dva: sv. Augustina a sv. Tomáše Akvinského.

Dříve než byl ohromen slovem sv. Ambrože, Augustin měl velikou inteligenci, která takměř objímala veškeré poznání tehdejší doby. Když začala v něm působiti milost, to prvotní poznání se rozšiřovalo a zároveň se prohlubovalo. Neboť víra nepřináší rozumu pouze jednoho daru, přináší mu dary dva: Víra nejen vnáší nové poznatky, ona i uschopňuje rozum k hlubšímu nazírání na věci. A možno říci, že čím více roste naše víra, tím více roste naše poznání. Propast volá propast. Bylo by možno říci několik slov o přelévání moře!

A sv. Tomáš Akvinský? Popatříme-li jen na jeho ohromné dílo a uvážíme-li, že na tom díle pracoval pouhých dvacetpět let, musíme se tázati, jak vůbec za tu krátkou dobu je mohl napsati? Vždyť při tom přednášel ještě, cestoval a kázal! Že by víra oslabovala rozum?

Ovšem, ono rozšiřování a prohlubování vírou se děje různě podle individuality jednotlivcovy, ale vždycky míří k nebesům. Život lidský by bylo lze znázorniti křivkou, která začíná bodem vysoko položeným: křtem se stává člověk, dítě svatým. Roste a ta křivka klesá, někdy dosti hluboko. Leckdy vidíme náhlé vzestupy, leckdy náhlý pád. Při tom vzestupování víře připadá slavná úloha: Ona míří a vede člověka stále výše. Kdybychom souhlasně učinili diagram poznání, seznali bychom, že v určitých bodech se obě křivky stýkají. Že jest mezi nimi důvěrnost světla. Život jest krásný velikým poznáním. A víře opět připadá slavná úloha: Působí, aby poznání zesílilo a vzplanulo v síle a září paprsků věčné Pravdy, a aby křivku života vedlo k hořejší propasti. Víra sílí, zapaluje a usmiřuje.

Cílem inteligence jest pravda a cílem víry jest osvětlení člověka světlem pravdy. Inteligence se obírá bytím. Víra praví člověku, praví, sděluje jeho rozumu cosi o Bytí naprostém. Nelekejte se toho slovíčka: cosi, neboť, mluvě o víře, mluvím o ní ve vztahu k člověku a ne ve vztahu k Tomu, který nám zjevil světlo. Stupeň toho sdělování není u každého jednotlivce stejný. Ale v každém směru jest mezi rozumem, obírajícím se bytím, a mezi vírou, obírajícím se Bohem, důvěrné přátelství. A z toho přátelství, neboť přátelství dává rádo a dává mnoho, má větší prospěch rozum.

Ovšem víra není dobrodiním inteligenci jen po této stránce, kterou bych nazval spíše metafysickou. Jest jí prospěšnou ještě po jiné stránce. Jestíť víra základem, na kterém jsou budovány dvě veliké ctnosti: naděje a láska. A jest podivuhodné, v jakém až důvěrném vztahu jest poznání k naději a k lásce. Jen po lidsku mluveno, jest pro inteligenci naděje nezbytná, neboť pohání ji k metám stále vyšším. Filosof, vědec, který by nedoufal, že svou prací dosáhne cíle, není prostě myslitelný. V míře daleko větší je to plátno o Absolutnu. Naděje, která jest druhou božskou ctností, posvěcuje poznání právě tím, že mu dává možnost kontemplace. Vírou jest rozum osvěcen věčnou pravdou.

Nadějí jest rozum puzen k objetí té pravdy vzhledem k poslednímu cíli, jenž spočívá v patření, rozjímání Velebnosti Boží. A láska? Láska inteligenci, jež dostává křídla nadějí, uchvacuje a unáší vzhůru.

A jak bychom doufali, když bychom neměli víry? Jak bychom milovali, když bychom neměli víry? Láska naše se rozpaluje poznáním, a to poznání, jemuž byla sdělena sladkost věcí božských vírou, touží stále výše a výše.

Žijeme v době, která jest slabá ve všech směrech. Ta slabost jest zaviněna právě tím, že lidstvo nevěří. Mnozí duchové, kteří hlouběji vidí, nejsou na pochybách a ukazují nové cesty. Jediná jest cesta. Dr. F. X. Novák, hluboký myslitel, napsal ve svém krásném díle „Problémy kněžské“, že u kořene všech věcí stojí Bůh. Jest prostě třeba, aby si to lidstvo uvědomilo. Až lidstvo si uvědomí tu pravdu, nebude hlásati, že víra jest proti rozumu, nebo že zmenšuje a strhuje rozum. A bude prositi, aby Duch svatý osvětil člověka.

Je velikým darem, vidíme-li a v Písmě sv. čteme slova: Domine, fac, ut videam. Pane, dej, abych viděl!

K. Reban, Liturgické kapitolky.

Modlitba soukromá a liturgická.

Povinností, k níž jsme stvořeni a jež nezbytně patří k obsahu našeho duševního života, a zároveň potřebou celé naší bytosti jest modlitba. Na modlitbě, pokud ji uvažujeme vzhledem k sobě samým, kteří ji konáme, hledáme spojení s Bohem: někdy proto, abychom dali výraz svému klanění a svým díkům, jindy proto, abychom si vyprosili smíření s Bohem a ostatní všechny milosti potřebné. Čím jasněji poznáváme podstatu náboženství, totiž poměr své naprosté závislosti na Bohu, a čím zřetelněji jeví se uvažujícímu duchu obrysy Božích dokonalostí a skutků Božích, tím ochotněji a horlivěji Boha chválíme a Jemu děkujeme, tím vroucněji prosíme — tím radostněji a hojněji se modlíme.

Každý věřící sám o sobě tuto povinnost a potřebu modlitby — právem mohli bychom dodati: výsadu, krásu a štěstí modlitby — uznává a snaží se jim vyhověti, jeden více, druhý méně. To jest modlitba soukromá, konaná z vlastního popudu, za svou vlastní osobu splácející dluh bohopocty, a zůstává soukromou modlitbou, i když ji koná množství věřících společně a třeba v kostele, jako na příklad když věřící sami, bez kněze, modlí se růženec, křížovou cestu a podobně. Avšak již o této soukromé, osobní, individuální modlitbě platí, že, má-li míti plnou cenu před Bohem a působivost, musí vyvěrati z duše spojené s Bohem láskou, tedy z duše, která je v milosti posvěcující. Ale toto spojení duše s Bohem skrze milost posvěcující není vše, co při modlitbě naší spolupůsobí. Aniž jest si toho velká většina katolíků vědoma, modlitby naše nabývají vyšší hodnoty, síly a záslužnosti tím, že je konáme skrze Krista, Pána našeho. Syn Boží, vykoupiv nás totiž svou smrtí na kříži, zasloužil sobě plně a přehojně věčného úřadu královského, učitelského a velekněžského nad celým lidstvem a pro všechny věky. Hlavní činností kněžskou je modlitba a oběť. I božský velekněz náš Ježíš Kristus ustavičně se za nás modlí a obětuje: ve stavu oslaveném po pravici Otcově v nebi, ve stavu svátostného taje na oltáři při mši sv. a ve svatostánku. Jen z jeho modliteb a z jeho oběti čerpají účinnost všechny naše modlitby: V Něm došli jsme ospravedlnění a posvěcení, On za nás dal své náměstné utrpení a tím stal se hlavou naší, zřídlem života nadpřirozeného; proto rozumíme jeho slovům: „Já jsem vinný kmen pravý a Otec můj jest vinař. Každou ratolest ve mně, která nenese ovoce, odejme a každou, která nese ovoce, očistí, aby nesla více ovoce... Zůstaňte ve mně a já ve vás. Jako ratolest nemůže nésti ovoce sama od sebe, nezůstane-li ve kmenu, tak ani vy, nezůstanete-li ve mně. Já jsem vinný kmen, vy (jste) ratolesti; kdo zůstává ve mně a já v něm, ten přináší ovoce mnoho, neboť beze mne nemůžete činiti nic.“ (Jan 15, 1—5.) Toto podobenství velmi názorně a výstižně tlumočí skutečnost, že bez Kristova prostřednictví, bez jeho velekněžství nejsme ničím a nemůžeme ničeho, že by tedy i naše zbožnost a její projevy bez spolupůsobení Kristova byly suchými, odumřelými ratolestmi odtrženými od svého kmene. Totéž opakuje Kristus, vybízí-li nás, abychom se modlili ve jménu jeho: „Budete-li zač prositi Otce ve jménu mém, dá vám. Až dosavad jste neprosili za nic ve jménu mém; prostě a vezmete, aby radost vaše byla úplná.“ (Jan 16, 23—24.) Kristus sdílí se o svůj úřad učitelský, kněžský a královský s katolickou církví. Ona tvoří jeho mystické tělo, On jest tohoto těla hlavou a duší. Jako totiž v jednom těle máme mnoho údů, tak i my počtem mnozí jsme jedním tělem v Kristu. (Řím. 12, 4—5.) Církev je Kristus pokračující ve svém díle, vykonává tedy též kněžský úřad Ježíše Krista

a to tím, že koná oběť, mše sv. a uděluje svátosti, že svěťí a žehná a za všechny lidi se modlí. Jsme večleněni do tohoto nesmírného organismu církve Kristovy, jsme dětmi v této rodině duší zrozenými a vyrůstajícími a proto všechny naše modlitby a prosby dříve ještě, než doniknou k Bohu, přibírají nejen účast Kristovu, nýbrž i účast jeho církve. Nemodlíme se sami, modlí se s námi církev a její modlitbou a zásluhami nabývají modlitby naše ještě další nové ceny. Mimo kněžství Kristovo a církve spolupůsobí zde obcování svatých, to jest živé spojení všech věřících vespolek, takže všichni jsou účastni oběti mše sv., modlitby a jiných dobrých skutků veškeré církve, modlitba a zásluha jednoho prospívá všem. Dogmata o prostřednictví Kristově a církve a obcování svatých tvoří základ účinnosti i našich soukromých, individuálních modliteb.

Avšak Ježíš Kristus vychovával nás nikoli k izolaci, atomisaci, nýbrž k veliké synthesi lásky: „Aby všichni jedno byli jako ty, Otče, ve mně a já v tobě, aby i oni v nás jedno byli, by svět uvěřil, že jsi ty mě poslal. A já jsem jim dal slávu, kterou jsi mi dal, aby byli jedno, jakož i my jedno jsme: já v nich a ty ve mně, aby byli v jednotě dokonalé, by svět poznal, že jsi ty mne poslal a že jsi je miloval, jako jsi miloval mne.“ (Jan 17,21—23.) Touto dokonalou jednotou všech v Kristu Ježíši a skrze Něho v Otci jest církev Kristova. Jako jednota podstaty Otcovy a Synovy je dokonalá, úplná a největší, tak mají býti jedním všichni rozumní, duchem obdaření tvorové a touto řídí jednoty jest církev, která sjednocuje Boha s lidmi i lidi mezi sebou. Jakým velikým božským výtvorem jest katolická církev ve světle této pravdy a těchto úmyslů Božích!

Tato jednota Boha a lidstva může míti různé stupně dle toho, co jest jejím základem, co ji tvoří, co nás pojí. Jednota víry v jednoho Boha, Otce všech, dává prosbě Kristově „Aby všichni jedno byli...!“ smysl apoštolský, misijní. Jednota autority, podrobení se duchovní moci náměstka Kristova, jest cílem unionismu. Jednota lásky k Bohu a bližnímu znamená prakticky řečeno jednotu mravní, totiž život všech v milosti posvěcující a v nejintenzivnější vzájemné bliženské lásce. (Zde jsou kořeny křesťanské charity.) Avšak ani tím vším není ještě vyčerpán hluboký obsah oněch slov, jimiž vyslovil Kristus největší touhu svého Srdce. „Aby všichni jedno byli...“, to sluší se především na vrcholný úkol lidstva věřícího, v jeho nejvznešenější činnosti, tenkrát, když přistupuje k Bohu, když se modlí a obětuje. Kristus zamýšlí a žádá jednotu liturgickou a proto ustanovuje církev, s níž zůstává až do skonání světa, by jménem vykoupeného lidstva konala bohoslužbu, by jménem lidstva Bohu se klaněla, děkovala, Jej usmířovala a prosila. Jako jest církev prostřednicí milosti Boží, tak jest i naší representantkou před Bohem v naší povinnosti a potřebě bohoslužby, jest naším knězem. Z vůle Kristovy tedy z božské autority odvozuje svůj původ kněžský úřad katolické církve a nejdokonalejší poctou Boží jest ta, kterou Mu přináší ona zosobněná jednota vykoupeného lidstva, obec a vespolnost všech, kteří křtem sv. povolání jsou ke spáse, totiž katolická církev.

Máme tedy mimo soukromou, osobní modlitbu a nad ní ještě oficiální, úřední, veřejnou, společnou bohopoctu církve modlící se a obětující a tím tedy rozdíl mezi modlitbou soukromou a církevní, individuální a liturgickou. Liturgie (z řeckého leiturgia; znamenalo veřejnou, jménem lidu a pro lid konanou službu, zvláště náboženskou) je tedy soubor všech úkonů bohopocty, které 1. mají svůj původ buď přímo v ustanovení božském (mše sv., svátosti v podstatných věcech) anebo v ustanovení církevní autority věroučné a zákonodárné, 2. jsou konány jménem a mocí církve, 3. od osob církvi k tomu uschopněných a zplnomocněných (hierarchie), 4. podle určitých řádů a pravidel stanovených církvi a týkajících se dob, míst a předmětů bohoslužebných. Všechny ostatní formy a projevy zbožnosti jsou neliturgické a soukromé, schází-li jim některý ze znaků vytčených pro modlitbu liturgickou.

Jest ovšem pravda, že Bůh rozumí každé modlitbě, ať jest to modlitba dítěte žvatlajícího první svůj Otčenáš či modlitba theologa vznášející se na výšinách spekulace a že více milosti u Něho najde upřímný povzdech srdce k Němu od hříchu se obracejícího (takové publikánovo „Bože, buď milostiv mně hříšnému!“) než dlouhé modlitby a mnohé úkony bez duše a jen zevně konané. Ale nebojme se námitky, že vnější bohoslužba přičí se pravému klanění v duchu a v pravdě (sr. Jan 4, 23). Potřeba vnější bohopocty je nám příliš vrozena, než aby bylo možno na dlouho žíti bez ní. Zkušenost opravdu zbožných, duchovních věřících dosvědčuje, že vnější skutky bohopocty jsou nejlepší ochranou a posilou zbožnosti vnitřní. Právě naše doba stále více odchyluje se od prázdného a pustého atheismu a přiznává se, že touží po spojení s čímsi vyšším, absolutním a nadpřirozeným a že chce míti také vnější znamení vnitřních stavů duše, že tedy potřebuje vnější bohoslužby. Běží jen o to, aby co nejvíce věřících pochopilo poměr mezi kultem soukromým a společným nebo-li církevním, liturgickým. Vážíme-li kriticky obojí způsob modlitby sám o

sobě, odezírajíce od zvláštních a mimořádných okolností, vynikne jasně převaha kultu liturgického nad osobní, individuální modlitbou.

Liturgická modlitba lépe a dokonaleji oslavuje Boha než modlitba soukromá. Vždyť v ní modlí se sám Jednorozený Otcův! Musili bychom dříve spatřiti záblesky tajemného vzájemného poměru, jaký jest mezi Synem a Otcem v lůně Nejsvětější Trojice. Jakou asi láskou, vděčností, úctou oddává se takový Syn takovému Otcí! Světlo lidské myšlenky tu hasne, proud slov vysychá... V jakém hlubokém a svatém klanění poddává se lidská přirozenost Ježíše Krista Otcí! Uvažme cenu osoby Ježíšovy, jeho zásluh, ctností, jeho modliteb, prací, utrpení! A toto vše se dokonale klaní Otcí. Tento Kristus jest naším veleknězem, pojal v sebe všechno lidstvo, ano i veškeré tvorstvo vůbec, ať duchové či hmotné, a jménem lidstva a všehomíra klaní se, chválí, děkuje, smiřuje a prosí. Jemu bylo řečeno: „Ty jsi knězem na věky!“ (Ž. 109, 4.) S Ježíšem Kristem Bohočlověkem modlí se jeho církev, toto tajemné jeho tělo, kterou On miloval a vydal sebe sama za ni, aby ji posvětil, aby ji sám sobě představil jako slavnou, jako takovou, která by neměla poskvrny ani vrásky neb něco podobného, nýbrž aby byla svatá a bezúhonná (sr. Efes. 5, 25—27). Církev, tento božský institut, vybavený božskou autoritou a božskými prostředky milosti a spásy, jest útvar k tomu cíli Kristem založený, aby na naší zemi bylo věčné kněžství zplnomocněné a pověřené k bohoslužbě jménem vykoupeného rodu lidského a ke zprostředkování milosti (tak zvaný latreutický a soterický, impetratorický účel kněžství a kultu). Této církvi odevzdal Kristus svou oběť eucharistickou, svátosti, základní prvky modlitby ve svém Otčenáši, vytkl ve svém evangeliu hlavní obsah, směr a prostředky bohoslužby a sesílá této církvi ustavičně Ducha svatého, aby v ní působil, co slova a úkony značí, a aby tak byla pramenem požehnání a posvěcení. Kristus a církev konají své kněžství v liturgických modlitbách a oběti, čím úplněji ztotožníme se v bohopoctě s modlícím se Kristem a církví, čím jasněji si uvědomíme své spojení s nimi, tím hojnější měrou stávají se modlitby Kristovy a církve modlitbami našimi, to znamená: naše chudoba, nehodnost a nemožnost jsou pohlceny a nahrazeny bohatstvím, svatostí a mocí Kristovou a církve. Čí ruce a srdce, či skutky a city jsou čistší a Bohu milejší, Kristovy či naše? Tím jasně vyniká první přednost liturgické modlitby nad modlitbou soukromou: nepoměrně dokonaleji plní vrcholný účel tvorstva, klanění se Bohu, a dává Mu důstojnou, Boha hodnou oslavu.

Liturgie svazuje a sjednocuje nás s Bohem a v Bohu sjednocuje nás navzájem v jeden živý celek a dává vznik křesťanské pospolitosti. U oltáře za všechny jedná Kristus a církev a všichni srůstají v jeden živý organismus, v rodinu dítek Božích: jednoho Otce mají, jeden cíl, jedny prostředky, proto též jednu lásku vespolek. Čím vznikla v prvních křesťanech úžasná síla vzájemné lásky bliženecké? Byla to ovšem strhující moc Kristova velikého a nového přikázání i jeho příkladu: „Toto jest přikázání mé, abyste se milovali vespolek jako jsem já miloval vás.“ (Jan 15, 12.) „Přikázání nové dávám vám, abyste se milovali vespolek. Po tom poznají všichni, že jste učedníci moji, budete-li míti lásku jedni k druhým.“ (Jan 13, 34—35.)

Bořivoj Benetka, Obnova kultu národních světců. II

Staletá tradice vytvořila ze svatého Václava dědice (to jest vlastníka, pána) české země. Svatý kníže byl heslem v bojích, že vyvinula se jeho ideální postava v rytířském šatě, z něhož zbytky chová poklad při katedrále svatovítské. Český národ viděl v něm vždy svého ochránce, k němu se utíkal v nejtěžších chvílích svého života, kdy zdálo se, že kocábka jeho utone v přívalu Germánstva. Pověst o rytířích blanických vyrostla v těch dobách soužení, kdy z českých dědin a měst jenom oblaky hustého dýmu nesly se na usmíření hněvu k trůnu Božímu.

Svatý Václav byl mužem své doby: ne nějaký polovičatý, pasivní, ale takový, jakého tehdy krystalisace českého státu potřebovala. Jeho nepřátelé vytýkali mu: „Quid facimus, quia princeps debebat esse, perversus est et est monachus?“ (Co si počneme, když ten, jenž se má státi knížetem, je (od kněží) zkažen a oddává se životu klášternímu?)“ Bude to velmi pravděpodobně jenom výmluva, neboť víme, že nedlel pouze na modlitbách, nýbrž dovedl velmi rozumně zasáhnouti do politických událostí, bylo-li to třeba.

Nás bude zajímati, že spojuje se při jeho výchově ještě vliv slovanský, dosud při dvoře českém dosti silný, jak ukazují postřihy kněžice, obřad slovansko-východní, a výchova latinských kněží na Budči.

Proto nelze vytýkati svátému Václavu, že nebyl silného smýšlení protiněmeckého. Jeho styky s Řeznem, kam patřili Čechové diecési, a přátelský poměr k Jindřichovi I., který asi hned po jeho úkladné vraždě (929) táhne na Prahu, nelze mu vytýkati jako porušení dobrého češství. Když si odmyslíme, že nějakého vlastenectví dnešního ražení tehdy nebylo, pochopíme, jak jeho styky a přátelství s Němci nás před jejich záplavou a pohlcením zachránily. Staví-li se na Hradě chrám k počtě sv. Víta, jehož úcta byla v německých krajích velmi rozšířena, neznamená to, že si nebudou smět a moci Čechové postavit na oltáře svého svatého, z české krve. Před tisícem let nemohlo se myslet na uvědomělý nacionalism, neboť jinak by nemohla vymizet slovanská liturgie, jejíž zbytky snad v odlehleém místě ještě dohasínaly. Zůstane jistě záhadou, jak najednou se objevují na Sázavě slovanští mniši za svatého Prokopa. Nebojím se říci, že přece kdesi, snad na Moravě, opodál přímého zásahu latinské misie, udržela se slovanská liturgie, aby za příhodné chvíle zase vykvetla, třeba na krátko, v sázavském monastýru.

Ostatně informovanost staroslověnských legend už musí nás uvést v pochybnost, že by vznikly vzdáleny příliš daleko od svého dějiště. Ani by nebylo jasno, nepředpokládajíc přímou souvislost mezi zdejšími a slovanskými kláštery, jak by se vzájemně přenášela úcta sv. Václava a mučedníků Borise a Gljeba. Ta otázka snad nikdy nebude zcela jasná. Ale jedno se tím přece potvrzuje, že totiž slovanští kněží ještě po smrti sv. Václava jsou v naší zemi. Dotknu se toho ještě při sv. Vojtěchu několika slovy.

Svatý Václav byl a zůstal i nyní trvalým symbolem českého vědomí státního, opírající se o starou tradici náboženskou. A tato úcta v českém národu, vzniknuvší hned po mučednické smrti ve Staré Boleslavi, silou svého hesla přenesla se přes bouřlivé doby husitské, kdy hrad pražský zván hradem svatého Václava, a šířila se dále za hranice českého státu. Na Wawelu byl chrám zasvěcen českému knížeti světcí. Století za stoletím, ať radostné nebo naplněné hrůzou a bolestí českého národa, vždy nalezlo v úctě svatováclavské pramen náboženského i národního osvětlení.

Žádný jiný svatý našeho národa nespojil ve své úctě tak prvky češství a náboženství jako právě sv. Václav.

Člen domácího panovnického rodu na úsvitu dějin dovedl spojití zájem státu a nového náboženství v pevný celek, nerozložený ambicemi polopohanských odpůrců. Kultura desátého století u nás vycházela z prostředí církevního a jak možno poznati z dochovaných zpráv, nebyli vrstevníci svatého Václava tak zcela cizí západní kultury.

Na dvoře Přemyslovském už počaly rozkvétati první květy jako na Libici, kde rod Slavníkův, jsa v příbuzenském spojení s královským rodem německým, věnoval vzdělanosti své doby značnou pozornost. Jako svědek doby nepřilíh vzdálené době sv. Václava vystupuje mnich Křišťan. Jeho legenda o svatém Václavu zůstane trvalým svědkem vyspělé české kultury křesťanské, vyvrcholivší za sv. Vojtěcha, kdy vlahé vlny otonské renaissance rozehrály ledy v českých srdcích, která vydala nejkrásnější květy doby předlucemburské.

Jasně poznáváme z kronikářů, že trvalo ještě velmi dlouho, než se křesťanství u nás zbavilo všech zbytků pohanství v životě a představách lidu. Ale nezůstane zajisté bez významu, že hned na počátku historického období českých dějin stojí český národ ve své většině na půdě křesťanského náboženství. A jak síla byla veliká, vydalo-li při svém prvním rozmachu v krajích polobarbarských tolik mužů i žen nevšedního ducha!

Shrňme si stručně, jak nám kreslí sv. Václava legendy staroslověnské i latinské a jak staletí vytvářela k jeho postavě pozadí i podstavec, na němž by daleko zřetelněji vystupovala jako vzor, naděje a útočiště.

Život jeho naplněný měrou vrchovatou zbožností a láskou ke Kristu zůstane trvale vzorem všem zbožným Čechům. Jemu účast na úkonech a obřadech nebyla jen povinností; denní návštěva chrámu a svatě přijímání byly mu nutností: bez nich nedovedl si představit začátek dne. Legenda nám vypráví, že s láskou pečoval o dary obětní. Zaneprázdněn ve dne jinými pracemi, v noci místo odpočinku chystá se svým druhem Podivinem chléb a víno k oběti nejsvětější. Svými rukama připravují pšenici i hrozny, aby tyto dary přišly na oltář v náležitě úpravě.

Tento legendární moment zachycuje velmi pěkně prostou lásku velikého knížete, který znamená vrcholek kultury své doby v české zemi. K tomuto duchovnímu životu připojuje se jako nerozdílný celek vystupování v životě veřejném.

Mladý kníže hned, jakmile se ujal vlády v dědičném vévodství, ukázal, že obavy nepřátelsky informovaných pochybovačů byly při nejmenším pomluvami. Zjednal své zemi vnitřní i zahraniční pokoj a mír. Viděl, že by bylo šílenstvím, pokusit se o vymanění z vlivu mocného souseda, uplatňujícího své právo investovat praporem knížete z rodu Přemyslova na dědičný stolec. Naopak, přátelstvím dokázal, aby vlna vzdělanosti valící se od západu nenarazila a neroztříštila se o naše hory, ale zaplavila a osvěžila dohasínající zbytky byzantské kultury novými podněty. Tento vliv římsko-germánský podmíněn vstupem křesťanství na českou půdu a větší politickou závislostí na říši. Vliv z jihovýchodu byzantského není dokladem zápasu u nás, jako nejzápadnější větvi slovanské, nýbrž kus byzantské politiky, vlivu a kultury, která se snaží nabýti vlivu mezi Slovany.

Svatý Václav dovedl oceniti kladné hodnoty křesťanství, které znamená společenský pokrok, ač masa národa nebyla dosud dotčena hlouběji duchem nauky Kristovy, dotknuvší se jen vrcholku společnosti. Při dvoře krále německého poznal, co znamená pro kulturu národa ovlivnění křesťanstvím, nabízející vedle askese a mystiky také mnoho jiného, velmi prospěšného pro život sociální i hospodářský.

Proto otevřel brány země dokořán tomu vlahému vánku osvěty křesťanské a stal se jejím nejoddanějším služebníkem. U polobarbarských dvořanů a vládnoucí třídy svobodných Čechů nalézaly jeho reformní snahy odpor a připravovaly mu korunu mučednickou. Ti lidé nesnesli záře šířící se kolem jejich svatého vévody. Oslepeni snadno podléhali svodům a našeptáváním jeho nepřátel. Vyvrcholením všeho byla bratrovražda. Odumírající pohanství vzchopilo se ke své ráně: podřalo blahodárný život sv. Václava a těšilo se, že znovu opanuje duše dosud plné pohanských pověr. Otřásl se slabý štěp pod úderem, ale jenom na chvíli zakolísala půda pod nohama nové víře. Stavidla byla otevřena a četné rty žízní volaly po vodě živé.

Rozmach křesťanství, jemuž svatý Václav obětoval svůj život, už nezadržel nikdo. Dlouho trvalo, než se dostalo do srdcí lidu prostého, ale potom ani bouře a vichřice, ženoucí se s hukotem a bouří and jeho hlavou, nedovedly vyrvat z kořenů strom víry. Ani dočasné panství protestantismu nebylo schopno nahraditi ničím tak silnou lásku k svatým patronům. Stále lid v úzkostech volá a prosí svatováclavským chorálem, aby orodovali za něho u Boha.

Roku 1709 kázal misionář v Písku na den svatého Václava. V obsáhlé promluvě líčí život a ctnosti světcovy, představuje je očím posluchačovým v jakémsi divadle rozděleném v několik dílů. Cítíte, jak srdce tu promluvá k srdcím, že slovo z duše přímo do duší se přenáší.

„Pravdu máte, že postavili jste si chrám svatého Václava mimo hradby daleko vpřed jako přední hlídku. Neboť on ostříhá hradeb vašeho města.“ Rozváděje tuto myšlenku je přesvědčen, že ochrání i celý národ. Na konec vyzývá přítomné, aby zazpívali tu „naši milou písničku“ Svatý Václave.

Přes všechno to neštěstí, které prošlo českou zemí, stál svatý Václav jako pevná tvrz posunutá daleko proti nepříteli. O něho ztroskotaly všechny útoky, neboť jeho láska ke svým krajanům v jedno se pojí s láskou k Bohu. Proto je věčná.

Bliží se tisící výročí umučení. Konají se přípravy, prý velikolepé s všemožným leskem a krásou. Kolik však duší ponese mu vstříc duši planoucí láskou k němu i k svaté víře? Pokračování.

P. Fr. Urban OFM, Kníže mystiků.

Jako se dnes mnoho mluví o mystice, tak málo se též přesně ví, co jest si pod slovy „mystika“ a „mystický“ představovati. Týž osud stihá velikého učitele svaté církve, svatého Bonaventuru, o němž praví jistý spisovatel, že více jest veleben nežli čten, že se o něm více mluví než studuje. Ale čestný název knížete mystiků mu skutečně patří. Nechceme tu hned vyvíjeti jeho učení o mystickém poznání Boha, o podstatě mystiky, nýbrž pohledme prostižce několika postřehy na jeho zjev a na rysy jeho osobnosti, kterými se liší od jiných světců, učenců a současníků a na nichž konkrétně poznáme, proč se pojem mystiky snoubí v našich představách s jeho jménem, jak se chová a žije ve svém prostředí člověk s tímto tajemným přívlastkem, a jaké praktické vlastnosti a účinky má tento vrchol a zároveň nejvyšší hloubka křesťanského života (neboť to je asi nejvšeobecnější představa o pojmu mystiky).

Svatý Bonaventura se narodil, když svatý František byl na vrcholu své činnosti. Asi ve třech letech onemocněl, ale jeho nemoc měla být proroctvím: přišel právě do jeho rodiště Balneoregia sv. František a uzdravil 1 dítě za velikou cenu jeho budoucího povolání. V jasném pohledu do budoucna přitiskl maličkého na srdce a zvolal v radosti: „Ó slavná budoucnosti, o bona ventura.“ A stalo se. Bonaventura se stal menším bratrem, minoritou.

1) *Opera omnia s. Bonaventurae, tom. VIII., 505, Prologus a 579, lectio 8.*

A teď hle, jeho činnost a zaměstnanost: V útlém věku asi 24 let byl poslán na studia do Paříže, do středu tehdejšího učeného světa, tam dosáhl akademických hodností a i učitelské stolice. V jeden den byl promován se svatým Tomášem Akvinským a jejich svaté, věrné, úctyplné, pokorné přátelství nás naplňuje radostí a svatou závistí. Často jsou stavěni vedle sebe, a přece v oceňování jejich životního díla jest činiti pozorný rozdíl, který i zde, pod zorným úhlem Bonaventurovy mystiky, nemůžeme přejíti, ano, jenž zasluhuje zvláštního zdůraznění: 2 Svatý Tomáš mohl se po celý život věnovat svému studiu, jeho životní činnost byla na prospěch jeho díla úzce omezena. Jinak Bonaventura: Do svého doktorátu studoval. Potom, kdy sv. Tomáš začal svou sedmnáctiletou vědeckou práci, byl Bonaventura zvolen za generála řádu a tím vytržen ze své vědecké činnosti. Jeho důkladná díla theologická vznikla už před tímto rokem. Potom už začala druhá a třetí epocha jeho života, která byla svatému Tomáši ušetřena, stálé cestování jako generála a stálá apoštolská činnost horlivě hledaného kazatele. Uvědomíme-li si, že volba Bonaventurova k vrchní správě řádu byla tak prozřetelná, že jen on v nejvyšší čas zavedl do řádu nové směry a řešení stálých bolestí, že energickou rukou uvedl do řádu dosud nedosti provedenou organizaci a světlo v základních sporných otázkách, a představíme-li si poněkud, co to stálo duševní energie, práce a námah na venek, pak teprve snad vycítíme z tohoto článku tichou výčitku, že naše práce a duševní nebo tělesné napětí je hned na překážku vnitřnímu obcování s Bohem anebo snad podvědomou vítanou omluvou od pozornosti na vnitřní život.

2) *Ehrle S. J., Der hl. Bonaventura, seine Eigenart und seine drei Lebensaufgaben. — Franz. Studien, 1921, str. 109.*

O jeho apoštolské činnosti nám skýtá jakýsi obraz starý rukopis Ambrosiánské knihovny, kde je vypočítáno, kde všude měl světec oněch (ovšem kromě mnoha jiných) tam obsažených 300 kázání: 3 na příklad před třemi papeži, šestkrát v tajné konsistoři kardinálů, jednou před synodou v Remeši, šestnáctkrát na francouzském dvoře před králem sv. Ludvíkem, čtyřikrát před královnou, třináctkrát před celým dvorem, čtyřikrát před státní radou francouzskou, dvacetosmkrát před pařížskou universitou, dvakrát před montepellierskou, pak často (nemožno vše vypočítat) v Lyoně, Orleansu, Rouenu, v Miláně, v Bologni, Viterbu, na dvoře navarrském, v různých městech italských, německých (v Kolíně) a španělských. A roku 1265 byl jmenován k tomu biskupem yorským, na kteroužto hodnost však rok nato resignoval. A smrt ho zastihla v nejušilnější práci o spojení východu se západem na sněmu lyonském roku 1274.

3) *Cod. A 11.*

A při tomto shonu práce, cestování a starostí vnějších je světec knížetem mystiků, knížetem skrytého, tajemného dění v hlubinách duše, dění, jemuž není nic vzdálenější než shon tohoto světa. Bonaventura měl času tolik, že, když mu neslo papežské poselství kardinálský klobouk, zastihlo ho na cestě v malém klášteříčku v kuchyni, an utíral nádobí. Na to měl čas.

Práce a zaměstnání do šířky činí člověka mělkým, nesnaží-li se úměrně zaměstnávat svůj vnitřní život a podle šířky prohlubovat základy. Pro množství starostí ztrácí člověk vnitřní soustředěnost a pozornost na své nitro, vnější hmotné dojmy zaujímají většinu jeho duševní činnosti i schopnosti a tím vše, co je neviditelné, pozbývá životnosti a stává se povrchním. To je kletba nerovnováhy mezi nitrem a vnějškem, mezi příjmy a vydáním. Je-li však činnost svatého Bonaventury tak široká, je daleko větší jeho hloubka. Jako svou činností dosáhl, skoro nejzazších mezí výkonnosti, tak svým vnitřním bohatstvím dosáhl opačného extrému, mystického spojení a obcování s Bohem.

V tom je jeho velikost a jeho význam: Vždy a všude Bůh na prvním místě, Bůh ve všem. My, majíce mnoho práce (a obyčejně i když jest jí málo), věnujeme teď svou pozornost svým pracem, starostem, povinnostem, pak zase máme zvláštní čas pro Boha a obcování s ním. V práci jsme pro práci, v modlitbě pro Boha. A zdá se nám a tvrdíme, že jest

to v naprostém pořádku. — A přece, jak je tento názor mělký! Jak názorně dokazuje teoretičnost a povrchnost našeho chápání Boha a vůbec vši víry! Chceme-li se modlit, musíme nejprve vzbuzovat víru v přítomnost Boží! Jako bychom jí mimo modlitbu neměli. Jako by teprve tehdy začal Bůh být, když my se začínáme modlit. Jako by nebyl při našich pracech, jako by nekonal vše s námi. My věříme teoreticky v jeho všudy přítomnost, ale nepočítáme s ní, nejsme si jí vědomi. Nechceme mluvit o tom, jak asi svatý Bonaventura si počínal, protože by to mohly být pouhé dohady, ale pohledme do jeho spisů: Jaký to rozdíl proti jiným knihám!

I v nejučenějších traktátech, ve filosofických problémech, na každé stránce slyšíme mezi slovy pouhého rozumu stále a stále mluvit též srdce. Bonaventura neumí si v mysli oddělit teorii od skutečnosti: Cítíme, že píše rozumem i srdcem najednou, že učí a zároveň vzdělává a zároveň se modlí, že píše o Bohu a zároveň s Ním mluví.

Svatému Bonaventurovi byl Bůh přítomnou skutečností, nemusil se nutit naň myslit, neboť nemohl naň zapomenout, protože ho cítil, viděl. Z jeho spisů vidíme nad vši pochybnost, že dosáhl nejvyšších stupňů mystického poznání Boha v té míře, že tou myšlenkou žil, studoval, kázal i psal. To dělá světce mystikem, to mu dalo jeho čestný název: když my se modlíme, nutíme se si představit a uvědomit přítomnost Boží, musíme se nutit k vědomí, že skutečně naše slova někdo slyší, že nejsou mluvena do větru. — — Musíme se nutit k tomu, když mluvíme se svým přítelem, se svým otcem nebo matkou? Ne. Protože je vidíme, jejich přítomnost je nám skutečností. Proč to není také tak s přítomností Boží? Ovšem, protože Bůh je nadsmyslný, protože vždy nám jeho existence i přítomnost musí zůstat předmětem víry a vyšší poznání je věcí jeho mimořádné milosti. Ale to není ani v nejmenším na závadu, aby naše víra nám byla skutečností, abychom Boha nemohli skutečně cítit, aby nám jeho přítomnost nebyla tak samozřejmou, jako když jsme v jedné místnosti a víme, že ve druhé jest náš přítel. Víme to a nemusíme vzbuzovat víru v jeho přítomnost a počítáme s ní jako s věcí samozřejmou. Toto vědomí Boha, toto úzké obcování s ním (a není užšího, protože nemůžem s Bohem jinak obcovat zde než rozumem a vůlí, čili tím že naň myslíme) dýchá ze všech spisů svatého Bonaventury. Píše o Bohu, jako píše zamilovaný o předmětu své lásky, píše o něm jako o věci samozřejmé, ano, píše tak nevědomky, protože je to pro něho pouhou skutečností. To není v jiných knihách. Tam nejprve se něco teoreticky dokáže a pak se snad o tom dělají úvahy, reflexe; není to ani v knihách rozjímacích, znamená to, jak umělá je naše víra.

V tomto cítění Boha je podstata mystiky, ač její různé stupně závisí pak nejen od naší vůle, ale i od mimořádného působení Ducha svatého, „který vane, kam chce“. Nejedná se o nějaké cítění smyslové a sentimentální, nýbrž právě o činnost rozumového poznání vůlí udržovaného na jednu hlavní myšlenku, bez vyrušování se strany vnějších dojmů. 4 Toto cítění Boha měl tedy svatý Bonaventura v té míře, že v něm úplně žil, že podle něho jednal i bez přímého vzbuzení úmyslu, i podvědomě.

4) Cítění = experimentální poznání = Erlebnis. Považují-li za kritérium mystických stavů druh poznání a ne mimořádnost mystických milostí (ač je jisto, že mimořádné jsou), může se tento stav „cítění“ považovat za přechod a snad už nazvat mystickým.

A toto živé vědomí přítomnosti Boží jest začátkem, koncem i vrcholem duchovního života. Žít s Bohem spojen, jak to je nejvíce možno jest něco vyššího?

Tu ovšem přichází otázka, jak daleko je to možno všeobecně a jak dalece je to povinností toho, kdo chce žít z víry. Jednati o tom, je-li to každému možno a jak toho lze dosíci dobrou vůlí, nepatří sem.

Ale určitě lze všem hlubokým a vážným chápáním víry a co nejčastějším zabýváním touto pravdou dosíci aspoň toho stupně, na němž už není Bůh jen myšlenkou a představou, nýbrž takovou skutečností, na niž nelze zapomenout a v níž není nutno násilím vzbuzovat víru: Mohl-li světec tak zaměstnaný přece zůstat stále soustředěn ve svém nitru, že jeho obcování a pozornost na Boha tím nebyla rušena, pak i nám musí býti hlavní zásadou: Bůh ve všem a vždy na prvním místě. Množství prací sebevětší musí vždy býti vyváženo dostatečným množstvím vnitřní síly a energie, prýstící ze skutečného spojení s Bohem. Zde právě jest na prvním místě zajetí na hlubinu a se vším úsilím varovati se povrchního, neskutečného a formálního chápání Boha a jeho přítomnosti. Toto živé cítění Boha je základem vši

mystiky, přes nějž se nedojde dalších stupňů, chce-li Bůh. Tohoto stupně může však dosáhnout každý, a konečně by měl každý oň usilovat, má-li náš celý křesťanský život nabýti známky opravdovosti a skutečnosti.

Na mohutné postavě svatého Bonaventury vidíme jasně, že čím hlubší spojení s Bohem, tím účinnější i vnější činnost, že mystika nečiní člověka neschopným pro nejvyšší rozpětí duševních schopností. Ano (proti tomu, jak mnozí myslí), proto byl svatý Bonaventura tak ponořen v Boha, že tolik vynikal ve vědě a poznání, a proto je takovým theologem, že byl tak spojen s Bohem (ne, jak jiní praví: ačkoli). Jeho zevnějšek byl tak příjemný, že nikdo nemohl mu odolati a že si vše získával svou laskavostí, jak vypravuje starý životopisec: „Tento bratr Bonaventura byl mužem převeliké výmluvnosti, úžasným znalcem svatých knih a celé bohovědy, úchvatným kazatelem pro klérus i lid, před nímž každý jazyk pozemský umlkal...“ 5

5) *Opusculum de serie et gestis ministrorum generalium sancti Francisci a Fabriano, který žil sedm let za generalátu Bonaventurova.*

Jeho pohřbu byl přítomen papež a všichni na sněmu jsoucí kardinálové a biskupové; papež nařídil všem kněžím celého světa, aby za bratra Bonaventuru obětovali mši svatou, což se nestalo žádnému jinému před ani po něm. „Mnoho slz bylo při tom prolito, neboť Hospodin dal mu milost, že všichni, kteří ho jednou spatřili, byli jati srdečnou láskou k němu...“ 6

6) *Brevis nota eorum, quae in secundo concilio lugdunensi generali acta sunt. — Labbe-Cossart, Conciliorum collectio XI., 599-962 z cod. Vatic. Ottob. lat. 2520, list 12-16., citov. dle Ehrle jako výše.*

Jaroslav Cella, Sestra Alžběta od Nejsv. Trojice.

Z řádu bosých karmelitánek.

Největšími z géniů lidských jsou světci. — Ať už jen pokora, svatá dětinnost, martyrium, láska či jiná z řady ctností jest příčinou jejich nejvyššího šlechtictví. — To jsou největší vítězství vyhraná v lidstvu, protože pro nás věřící katolíky cena všeho musí býti měřena dle kriteria absolutní Spravedlnosti, Krásy a Dobra.

Světci jsou: buďto církví již slavně uznání, buďto ještě na uznání a prohlášení oprávněné čekající.

Světicí, o níž Bůh spřádal jistě vyšší úradky k radosti jejich nejbližších sester-obdivovatelek, nebo i lidí přímo ze světa, chycených v tenata zájmu úžasem nad krásou takového zjevu ze země — takovou čekatelkou oltáře je karmelitka Alžběta od Nejsvětější Trojice. Karmelitka — Karmel je zahrada uzavřená, jež má zálibu v tom, že náhle překvapuje vznešenou něhou nebesky vonící duchovní orchideje. — To jistě to mlčení s nejhlubšími kontemplacemi pod záštitou geniální regule serafické Matky sv. Terezie Ježíšovy, zakladatelky, je tolik plodné.

Už napřed, proto, aby čtenář mohl srovnávat, lze snad s úplnou správností tvrditi, že sestra Alžběta je duchovním rivalem nedávno kanonisované „malé“ sv. Terezie od Jezulete.

Alžbětiným rodným městem je Bourges v sev. Francii. Později se její rodina přestěhovala do Dijonu. Její rodiče si zasloužili plně svatého daru — dcery Alžběty. Otec její, M. František Josef Catez, vojenský kapitán, muž spravedlivého ducha a vznešeného srdce. Matka její, rodem Lotrinčanka, vysoce delikátní duše, prosté a vždy bdělé víry. Byla všestranně disponována k dílu, k němuž ji Bůh předurčil. Ana — obdivovatelka svaté Matky karmelitek (sv. Terezie španělské), naučila se láskou k Bohu a nebeským věcem mysliti na to, že spojí jednou své dítě s vzácnou duší této zakladatelky Karmelu. Tedy těmto dvěma šťastným duším se 18. července 1880 narodila dceruška — jsouc přímo vymodlena knězem a posvěcena mší sv., již dal ustrašený otec za těžce rodící nemocnou matku a děťátko sloužiti. Nedělní dítě. Pokřtěna na svátek sv. Marie z Magdaly, zasvětila se jí zvláštní úctou. Raněny byly konečně stejnou Láskou, dle níž jest udělováno odpuštění a hlavně Láska nekonečně vyšší. První leta její mohla už býti ukazovatelem budoucna. Něžné srdce a z něj plynoucí svatá rozvaha její matky Madame Catez nedalo živé, cholericke, dosti nedisciplinovaně založené duši providenciálního svého dítěti zblouditi. Ó, ty matky svatých! Miluj, jako by už

milovaly ne obyčejné dítě, ale světce a trestají přiměřeně dle svých osvěcených tuch budoucna. Tak na příklad matka Alžbětina trestala výbuchy její nezkrocené duše nejcitelněji tím, že jí odepřela obvyklý polibek na „dobrou noc“. Co se nažehnala později Alžběta matce, že ji naučila trestati sama sebe z lásky a láskou se poutati...

Asi v 7 letech možno znamenati u ní jakousi konversi (po úmrtích v rodině: dědečka a otce). To byl začátek jejího životního snu o Božích věcech. Dítě se rozhoduje energicky bojovati proti sobě a svojí nespoutanosti. Něco zvláštního: už tehdy po sedmém roku ukazovala a hleděla také rozjásati k většímu efektu svůj veliký skrytý poklad hudebního talentu. Dětské koncerty v Dijonu tehdy vychovávaly mladé virtuosy. I Alžběta na nich několikrát vystoupila a „svou expresivní a brilantní hrou uchvacovala, ač sotva (osmiletá) došlápla pedálu na klavíru“. Její prstíčky prý vodívaly perličky. Tento talent jí mohl dáti nemíru radostí a slávy světa. Její harmonická duše by si jich vyhrála... Bdělá, vzácná matka dítěto své úspěchy světa pro něj trhat nedá!

Roku 1891, tedy v 11. roce, zakouší rozkoše prvního sv. přijímání. Tehdy slzy, kanoucí tiše po rozzářené tvářičce dítěte, byly první básní vykvetlou z milující duše. Požehnaný den, v němž dítě mění odhodlaně plachty svého člunu a pluje rychlými rozmachy dětských ještě schopností a dětských citů, ale mužné vůle z vod dětských chybiček a návyků — vesměs plodů netrpělivosti. „Často jen slzička stkvící se na jejím víčku mluvila o vnitřních hnutích.“ („Souvenirs“ str. 21.) Zkrátka: svědectví o jejím dětství nejvýstižněji a naprosto spravedlivě pronáší ušlechtilý přítel rodiny Alžbětiny nějaký kanovník z Carcassonne: „Alžběta byla svatou od počátku jejího života. Jinak jsme jí také nevolávali než: naše malá světice!“

Její dětství neruší nijak tichý hlas Božího vyzvání. Kdysi dříve již, při nějaké tiché besedě za návštěvy již zmíněného kanovníka z Carcassonne, sedne Alžběta tiše tomu církevnímu pánu na kolena (v 7 letech) a šeptá mu se zářícíma očkami do ucha: „Budu řeholnicí! Chci jí býti!“ Sedm let chápe — ač ještě tlumeně — jaká to musí býti slast dáti se Bohu celý, ne matce a sestřičce půl srdéčka a Bohu též půl — Bohu vše! Sedm let tak volá. Matce svěřuje již blíže kdysi v teplé chvílce: chce býti trapistkou, ani ne karmelitkou, jichž klášter byl v Dijonu; ten se jí nezdál ještě dosti přísným! Toto rozhodnutí, tak záhy vzešlé jako vypuklé zrnečko hořčice, již v jejím čtrnáctém roku má kořeny, košatou korunu — žije, silně v ní žije, že může již pak vážně, jí s počátku bránící matce říci silná slova: „Bůh mne chce pro sebe!“

Slovo „Karmel“ bylo už mnoha okolnostmi, vůbec Bohem, vpáleno v její duši. Slyšela je z ní stále, nejvíce po sv. přijímání. Nemyslela už na nic, leč pohřbíti se za jeho mříží. Než: 6 let ještě jí dělí od Karmelu! Ó, co to bolesti v čekání, je-li srdce již zralé. Jako když blahoslavená Imelda uzrála pro sv. přijímání dříve než jiní a oni to nepochopili... Byly předpisy, byla doba, nebylo papeže Pia X. Proto umřela touhami po Něm.

Šest let čekání na Karmel posvětilo celé její okolí vůní jemných ctností. Slynula něhou srdce — zvláštní něhou, jež odzbrojuje. Jí štědřila matku „sladce přísnou“ a svou sestřičku Markétku. Láska k Ježíši v ní pomalu rozkvétá v opojný květ. Strhává ji k nadšení, v němž háže po dlouhých meditacích kol sebe hesla na první pohled nepochopitelná. Chápej ihned, zvolá-li: „Chci býti herečkou!“ Pak teprve tobě divícímu se vysvětlí vše: „Vždyť pak by bylo v tomto zaměstnání alespoň jedno srdce, jež by jistě milovalo Boha.“ Takové duše pro svět stvořeny nejsou! V ní a z ní se smálo nebe všemi půvaby svých milostí, jež neodvratně přerazují! Byla svatou klavíristkou Ježíšovou ve smyslu pravém i přeneseném.

V 18 letech všecky rozpakové boje pro ni končí, neboť se stává pro vše kolem sebe cizinkou, jež necítí nic leč to, co by neodmítl On. To již její duše slaví stálý svátek, blaho a nepochopitelné štěstí řinulo se z jejích očí, jež často a často byly nuceny ohledy společenskými násilím se odtrhávati od vznešených visí. Žízeň po Karmelu nehasla. Ba, sílila stále žáry výhledů do ohně svatosti Boží. I matka již poznala, že by odporovala výzvám Božím. Chtěla jen, aby počkala až do 21 let. Pak že již lehce svolí. Alžběta kývne a prosí jen Ježíše, aby jí pomáhal, aby jí nepuklo srdce rozhořené takovým zápallem. Prosí též Marii, by dala síly její matince, a aby, omilostnila její sestřičku, jež jí ráda přála všeho... Její „Journal“, zápisníček, je plný bílých výbuchů, přání: býti již jedině nevěstou Jeho, Jemu žíti. Člověk maně žasne v očekávání, jak mohlo její srdce přece jen lidské snést ty záplavy nevyličitelně půvabné a láskyplné oddanosti Kristu. Nedivíš se nikterak, že podobné duše mřely, aniž ještě plně rozkvetly.

Roku 1899 byly v Dijonu měsíční misie, o nichž se Alžběta připravuje uspořádati modlitbou pravé lovy duší milosti Boží. „Chci, aby celý svět se podložil pod toto jeho tak sladké a břímě tak lehké.“ Ó, toho zájmu o záchranu duší! Na intenci zdaru těchto misí obětuje Kristu celý svůj život: „Jsem ochotna vše vytrpět! Celý můj život má být usmiřováním, odpykáváním. Jenom, Ježíši, milost pro svět! Mé srdce se stráví pro dílo spásy; spaluje se touhou obracet duše!“ Vrchol její lásky k duším je ve výkřiku: „O, Jesus, donnez — moi des âmes!“ — (Ježíši, dej mně duše!) Tyto misie jsou viditelnou mezí v jejím životě. A sice mezí v její lásce, jež vyrostla. Víte, jak vzplane výše plamen, jenž hořel, stále hořel, svítil i žhl, ale rozhrábnete-li jeho spalující se základy, vznítí se vše, vyšlehne pyšněji a silněji se rozjiskří... Při této příležitosti koná Alžběta generální sv. zpověď. Tu z úst zpovědníkových slyší dnešnímu člověku jako exotická hudba se zdající slova: „Neztratila čistoty duše od křtu svatého!“

Čítá dětsky dny, jež ji dělí od té nejkrásnější hodiny, jakou měla prožít. Dokud jsi na světě, vznešená dívka, dokud tě nezkolébává v mystické snění o lásce a o vykupujících obětech darovaných Miláčkovi, dokud nemáš oficiální ochrany svatých regule, záříš ještě úžasněji svými ctnostmi, poněvadž se jím musíme diviti jako sněžným květům leknínů vypučelých přece jen z bahna... Alžběta čeká, čeká a modlí se. Její modlitba? To je: srdce na Srdci! Bůh a ona. On se jí táže na bolesti, mluví s ní o „jejích“ věcech... mluví s ní... Modlitby bez sentimentality, rázné, živé ve formě vznešených proseb či důků... Modlitba v ní žije ten plamen svaté lásky. Při tom Alžběta dobře věděla, že modlitby, horlivost a všechny ctnosti lze učiniti výbojnějšími, vtělí-li se tyto na pevnou kostru: utrpení! Slova: „Bože, dávám se Ti v oběť“, jsou jejím ascetickým kredem. „Chci žít s křížem.“ „O, crux, ave, spes unica.“ „Chci žít i umíratí ukřižována!“ Láska a utrpení, to byl obsah dvou spojených nádob v jejím srdci. Rostly a závodily úměrně.

Pokračování.

Z listů sv. Kateřiny Sienské.

List 289, Fr. Di Pipino Sarto.

Ve jménu Ježíše Ukřižovaného a sladké Marie.

Nejdražší synáčku v Kristu sladkém Ježíši. Já, Kateřina, služka a otrokyně sluhů Ježíše Krista, píši vám v jeho drahocenné krvi s touhou, abych vás viděla stálého a vytrvalého ve ctnostech, abyste obdržel korunu slávy, kterou neobdrží ten, kdo jen začal, ale kdo vytrvá až do smrti. Proto chci, abyste rostl a trval ve ctnosti. Nechtě žádná protivenství ani boje s ďáblem neb s tvory vám více nezvrátí hlavu nazad. Okoupejte se v krvi Kristově, zapřete a zničte všechnu vlastní vůli a smyslnou vášeň. Tak se stanete silný a nic vámi nepohne, protože budete státi na živé skále Krista sladkého Ježíše. Tehdy přijmete odměnu za své plahočení. Více neříkám. Zůstávejte ve svaté a sladké lásce Boží. Ježíši sladký, Ježíši, Lásko!

Sv. Ignác, mučedník.

Sv. Jeroným: De scriptoribus ecclesiasticis.

Ignác, třetí biskup antiošský po sv. Petru, když Trajan rozdmýchal pronásledování, jsa odsouzen k předhození dravé zvěři, spoután byl poslán do Říma. Když na své plavbě přišel do Smyrny, kde byl biskupem Polykarp, posluchač Janův, napsal jeden list Efeským, jiný Magneským, třetí Trallenským, čtvrtý Římanům, v nichž vydává vznešené svědectví církvi římské, nazývá je posvěcenou, osvícenou, důstojnou Boha, nejčistší a blahoslavení hodnou, plnou Ducha sv. Vyšed odtud, psal Filadelfským, Smyrnským a vlastní list Polykarpovi doporučuje mu církev antiošskou, v níž též podává svědectví o osobě Kristově dle evangelia, které jsem právě přeložil.

Když pak jsme vzpomněli takového muže, zdá se nám vhodné též maličko podati z jeho listu k Římanům: Ze Sýrie až do Říma bojují již se šelmami, na souši i na moři, jsa připoután ke dvěma levhartům, to jest vojínům, kteří mne střeží a kteří jsou ještě horší, když jim dobře činíš.

Jejich nepravost jest pro mé učení. Proto ovšem ještě nejsem ospravedlněn. Kéž bych již zakusil šelem, které jsou mi připraveny a jež prosím, aby si pospíšily k mé záhubě a k mým mukám. Žádám si, aby byly přivábeny k pohlčení mne, aby se snad nestalo, by se neodvážily dotknouti se mne jako jiných mučedníků. Kdyby pak nechtěly přijíti, přinutím je, vynasnažím se, abych byl stráven. Odpusťte mi, synáčkové, to já vím, co mi prospívá.

Ted' teprve začínám býti Kristovým učedníkem, když netoužím po ničem z toho, co vidím, abych našel jen Ježíše Krista. Necht' se na mne shrnou oheň, kříž, šelmy, oddělování údů, rozdrčení celého těla, a vůbec všechna muka dábelská, jen když budu požívati Krista!

Když pak již byl odsouzen k šelmám a slyšel ve své žhavé touze trpěti řvoucí lvy, pravil: Jsem Kristovou pšenicí. Kéž mne rozemelou zuby dravců, abych se stal čistým chlebem!

Byl pak umučen v jedenáctém roce Trajanova panování. Ostatky jeho těla leží v Antiochii za branou Dafnitskou v pohřebišti.

A. Scherzer O. P., Řády.

Řády uskutečňují touhu po svatosti v církvi. Jsou její zásobárnou a chloubou. Postupně budeme uveřejňovati studie o všech velkých řádech. Následující jest úvodním článkem. Redakce.

Nemůžeme si představit církve bez řádů, protože si ji nedovedeme představit bez dokonalosti. Církve jest společností zbudovanou na evangeliu, království Božím, uskutečněním blahého poselství. Řády pak jsou společností jednotlivců, kteří chtějí následovati od Něho daných prostředků, aby dospěli vrcholku dokonalosti. Řády jsou tudíž ovocem evangelia. V tomto evangeliu jsou obsaženy nejen hlavní základy toho, co je všem řádům společného, nýbrž jest v něm jako v jádře obsaženo i to, co tvoří společný ideál jednotlivých řádů. V evangeliu jsou obsaženy veškeré typy různých řádů. Maria a Marta, obrazy života činného a rozjímavého. Jsou v něm i vzory spojení obojího. Tento třetí typ jest hlavně zobrazen v Kristu samém, který přes den kázal a učil a uzdravoval a v noci dlel pak s Otcem na modlitbách. Kristus jest tedy obrazem a ideálem řeholí, neboť dokonalost spočívá v následování Krista, tedy i v tomto ohledu. Neboť nejvyšší porozumění a vyplnění křesťanství spočívá v plnění dvou nejvyšších přikázání milování Boha a bližního. Má-li tedy býti řád společností snažící se po dokonalosti, nemůže býti jeho ideálem ani zcela kontemplativní ani zcela aktivní život. Ideálem jeho musí býti spojení obou, spojení lásky k Bohu, která nás pudí k lásce k bližnímu a k obětování za něho, aby i on Boha dokonale miloval. Nejdokonalejší forma řádová jest ta, ve které láska k bližnímu čili činnost vyvěrá z lásky k Bohu, z náplně života rozjímavého. I řád zdánlivě nejrozjímavější spojuje v sobě myšlenku apoštolátu, totiž modlitby a utrpení. Ovšem na to se málo dává dnes pozor.

I v prvotní církvi setkáváme se s tímto ideálem. V ní se již tento ideál vtělil ve společnost. Apoštolově prohlásili, že se nehodí zanedbávati hlásání slova Božího pro posluhování chlebem. (Cf. Sk. ap. VI. 2.) Tento program, vyjádřený rozhodnutím apoštolů, že chtějí sloužiti modlitbě a službě slova, shoduje se s ideálem apoštolských řádů: Nejvyšší láska k Bohu ve službě Boží, a nejvyšší služba bližnímu v tom, co jej zvedá nejvýše, pro Boha a nesmrtelnou duši.

Vidíte tu úchvatnou syntesu?

Takové jsou vzory. Během dějin se různě vyjádřil tento ideál. Církve sama ve svých zřízeních nese známky své doby. Jest to znamením její katolicity, která má schopnost přizpůsobiti se všem dobám a všem poměrům. Jest to znamením jejího božského ducha, který jí dává pochopiti veškeré potřeby jednotlivých dob.

Něco podobného pak platí o jejích řádech, které jejím životným dechem povstaly. Každý z nich nese známku své doby, ve které povstaly. Čili lépe řečeno, nese známku snahy církve v té době zachytiti duše oné době potřebným způsobem. Kdyby řády nevytryskly z krve a mízy církve, nemohly by se tak rozšířiti, neměly by jednoduše dorostu. Proto se řády rozšiřují a plní členy, že vyjadřují vnitřní život církve. Řády pak zkomírající a živořící jsou suchou ratolestí, hlásají, že více nevyjadřují to, co plní nitro církve, že nevystihují svěžesti jejího života. Mohou přijíti vnější

katastrofy, ale ty nedovedou životného řádu zabít. I nepřízní doby stíhaný řád, je-li životný, zase se zvedne! Potvrzuje to rychlost, s jakou se rozšiřují nové řády. Proto se rozšiřují, že vystihly dobu, že jsou časové.

Jedno však zůstává řádům společné. Snaha po dokonalosti. Dle svého programu pak se dělí na činné, rozjímavé a ty, kde činnost vyvěrá z bohatství života rozjímavého. Jiné pak rozlišení vtiskují řádům doba, okolnosti a země, ve kterých povstávají.

Poustevnictví odpovídá duchu starého křesťanství, prchati před světem a útekem jej přemáhati. Pohanství strašně změkčilo lidstvo. Bylo třeba heroickou obětí přemoci tělo a jeho sklon po rozkošech a víně a smíchu. Mučednictví bylo krásnou příležitostí k onomu heroismu obětí a přemáhání světa a jeho hodnot. Když ale dokouřily poslední požáry pronásledování a když pohanství přece ještě, ač poražené, úředně otravovalo duši křesťanů, bylo třeba líti dále čistou krev do tohoto ohně vášni a náruživostí antikou tak vydrážděných. Bylo třeba opravdu nadlidského hrdinství k ovládnutí a přemožení lidské přirozenosti tak uvolněné pohanstvím. Přečtěte si jenom, co o těch bojích s tělem a krvi píše svatý Jeronym. Proto mnozí volali po úplném přerušení styků se světem, proto povstaly společnosti poustevníků. Vyšly z přesvědčení, že není možno uchovati se jistým v tak dusné a otravné atmosféře světa, k níž mimo to se kloní porušená a okolím sváděná přirozenost. Založení řehole sv. Benedikta možno nazvati již uklidněním po této bouři. Staletí kvasilo křesťanství a připravili již dostatečný materiál ke zřízení klášterů na rozdíl od materiálu, který podávala doba tak napuštěná pohanstvím. Pax chvěje se nad dílem sv. Benedikta, Pax, to jest služba Bohu v míru a pokoji. Protože pak církev již poněkud povznesla lidstvo, postavily se prvé řády do jejích civilisačních služeb. Bylo nutno ukázati nové cesty civilisaci. Pohanství znehodnotilo jednoty. Prvé řády měly ukázati pravý smysl a cenu pozemských hodnot v práci, ale práci Bohem posvěcené. Různé pak kulturní úkoly odlišují od sebe nato přicházející řády. Místní neb dobové odstíny nuancují dílo sv. Benedikta. Všecky pak podobné tyto řády jsou ratolestmi jednoho kmene. Všechny mají za heslo: Služ Pánu v pokoji a tak spas svou duši.

Teprve ve 13. století přichází podstatnější změna. Doba si vyvolala řády s pronikavou apoštolskou činností. Náběhy k tomu nacházíme již v řeholi sv. Norberta. Není též náhodou, že biskup (Diego z Osmy), tedy nástupce apoštolů, člen stavu dokonalého, byl buňkou nového druhu řádů, které vzbudil k životu apoštolský Dominik. Svatý Dominik uskutečnil krásný ideál apoštolského života, života plného Boha, který vrhá požáry své lásky i do duší, protože duší Božích.

Z téhož ducha, jímž tehdy hořela církev, vyřinul se řád sv. Františka z Assisi, i když nebyla jeho společnost hned v začátcích s přesně vyhraněným programem společenským jako spíše s plným a bohatým programem individuální snahy po dokonalosti.

Pro budoucnost zůstala pak poslední možnost založení řádů, zdůrazňujících především život činný, ovšem pro Boha a v Bohu. A právě toho bylo třeba v dobách vzrůstajícího se odkřesťanění, postupující práce v misích. Řády ty také vyšly z potřeby církve, z potřeby učiti děti ve školách, učiti výkvět lidu, reformovati a pokřesťanovati.

Tím jsou uskutečněny veškeré možné druhy církevních řádů. Kolem těchto pak tří os točí se veškeré ostatní moderní kongregace. V rámci pak těchto tří perspektiv jsou možné nesčíslné variace, jak jen si toho budou vyžadovati časové potřeby církve.

Ze sítě.

Řídí dr. J. Krlín.

Pius XI. o duchovním životě, filosofii a církvi. J. Sv. Pius XI. přijal katolické vysokoškolské studující italské a měl k nim krásnou řeč, již stručně sdělujeme:

Učinili jste dobře, že jste začali své práce duchovními cvičeními. V nich se člověk oddává sám sobě a zkoumá, co třeba činiti a jak třeba jednati. A to jest nezbytno pro život každého z nás a pro naše dílo. Duchovními cvičeními se děje nejlépe naše vnitřní utváření a naše posvěcování.

Jinoši katoličtí jednají dobře, studující tomistickou filosofii ve vztahu k současné kultuře. Charakteristickou značkou tomismu jest objektivismus. Jeho východiskem jest zkušenost, a od zkušenosti, od viditelná postupuje k věcem neviditelným. Hodnota jeho není tím menší. Je třeba studovati tomistickou filosofii, ale i studovati empirické vědy a srovnávat. Při srovnání nám vynikne celá krása tomismu, ale zároveň i soulad obou. Při povrchním studiu se zdá, že jest mezi nimi spor, buď že za vědu považujeme, co jí není, nebo že máme špatný pojem o víře. Tedy je třeba studovati, neboť jedině nevědomost jest příčinou útoků na víru. Jest nesnadno poznati hodnotu tomismu při povrchním studiu. Vždyť kdyby ho celý život člověk studoval, stále bude odkrývat nové poznatky.

Jest ctí mládeže, že celým svým nadšeným srdcem miluje církev. Vždyť svatá církev, která má značkou jednotu, jest církví Ježíše Krista, který pravil, že zakládá svoji církev. Jest důležité studovati její dějiny a při tom studiu poznávati, jak jako Matka se snažila udržeti vždycky jednotu. Pronikáme hlouběji její lásku a její vznešenost.

Církev se ale též snaží o jednotu, unii církví. K unii jest třeba dvou věcí: poznání a lásky. Jest nutno vzájemně se poznávati. Jestliže snahy o unii tolikrát ztroskotaly, je toho vinno, že se obě strany neznaly, nebo se znaly málo a povrchně. Je třeba, aby odpadly předsudky, které tkví na obou stranách. Zdají se neuvěřitelnými bludy, které se ustavičně udržují a opakují u našich východních, odloučených bratří proti katolické církvi. Ale i katolíkům chybí často správné ocenění východních bratří, chybí leckdy bratrské milosrdenství, poněvadž chybí poznání. A přece kolik krásy a dobra se tají v úctyhodném východním křesťanství! A ta krása zasluhuje nejen naší úcty, nýbrž i naší sympatie.

Aloisiánské slavnosti v Římě. Dne 31. prosince 1926 připadalo dvousté výročí svatořečení Aloisa Gonzagy, který byl dán mládeži za patrona. J. Sv. Pius XI. projevil v listě ke generálu jezuitského řádu, do něhož patřil sv. Alois, aby ten den oslavila všechna katolická mládež celého světa. V Římě byly slavnosti zvláště okázalé. Velekněz sloužil mši svatou v basilice svatého Petra, jíž se účastnilo 5000 zástupců mládeže katolické z celého světa. Po mši svaté papež přijal zástupce a pronesl jim rozradostněn skvělou řeč. Při pohledu na zdravou mládež vzpomíná svatý Otec slova patriarchova: „Hle, vůně mého synáčka jako vůně úrodného pole, jemuž požehnal Pán.“ Zdraví mládež slovy: „Salvete flores — Buďte zdraví, květy“ a zvláště se obrací k 16 jinochům mexickým, kterým dí: „Salvete flores martyrurum — Buďte zdraví, květy mučedníků!“ A pokračuje, obrácen k nim: „Buďte zdraví, květy mučedníků, budiž čest vám i vaší vlasti, vašim biskupům a vašemu kněžství, kteří vedou boj tak slavný pro čest Boží, pro království Kristovo, pro svobodu církve, pro důstojnost a spásu duše.“ Dále se velekněz rozmlouvá o sv. Aloisovi, doporučuje jeho čistotu, bez níž berou úhonu ostatní ctnosti, čistotu, jež jest světlem myslí, zušlechťuje srdce, sílí ducha a i tělo. Možno si ji udržeti modlitbou a bděním nad ní. Doporučuje pokoru sv. Aloisa, který odporoval každé povýšenosti a všem světským hodnostem a toužil jen po statcích nebeských. Tyto ctnosti musejí býti korunovány láskou, která klade každé ctnosti božskou pečeť a která oslňovala tolik u sv. Aloisa, jenž korunoval svůj život heroickou obětí lásky, když obětoval život, ošetřuje za moru nemocné.

Pronásledování v Mexiku. Trvá s rostoucí krutostí. Tisíce katolíků, neohrožených a věrných, položilo již své životy radostně a hrdinsky. Když padne rodičům jedno dítě, povzbuzují druhé, aby si vzalo z něho příklad. Jsou zabíjeni nejvíce mladí a i děti, rozšiřující letáčky Ligy pro hájení svobody náboženské. Umírají s růžencem v ruce a volají: „Ať žije Ježíš Král!“ J. Sv. Pius XI. vyjádřil se k biskupu leonskému při audienci: „Bůh jest s vámi a přijde den, den Páně, přijde brzy, neboť nemůže padnouti Boží slib: Brány pekelné jí nepřemohou. Církev mexická bude slaviti brzy své vítězství a zažijeme je. Ustavičně se modlíme za mexické katolíky a zveme všechny, aby se za ně modlili. Nebojte se, Bůh jest s vámi. Důvěřujte v něho, doufejte v jeho milosrdenství, modlete se, snášejte utrpení a čkejte hodinu Páně!“

Apoštolát utrpení. Byl založen v Milwaukee a jeho cílem jest buditi v trpících a nemocných vědomí, že jejich život není marný, a vzněcovati v nich lásku k utrpení. Zakladatelem jest 25letá invalidka. Apoštolát, který jest pod ochranou Nejsvětějšího Srdce Páně a Panny Marie, vybízí též nemocné, aby obětovali své utrpení na obrácení hříšníků, za zdar misí, za odpuštění hříchů, kterých se dopouštějí lidé urážkami nejsvětější Svátosti.

Boje o konfesijní školy. Jsou dnes bojovány na celém světě. V Německu zakládají katolíci nové školy a nové ústavy. V Holandsku si dobývají katolické školy primátu, ve Francii rovněž. Katolíci američtí věnují problému školskému velké úsilí, ježto z beznáboženské školy vychází stále větší a větší počet zločinců. I u nás se stupňuje boj o katolickou školu a dej Bůh, abychom jako obyčejně se nezastavili na poloviční cestě.

Drobnosti. Katolická činnost po italském vzoru byla zavedena v Rakousku, Švýcarsku a ve Španělsku. Zdá se, že náš episkopát ji zamýšlí zavést i u nás. — Počet pozdě povolanych ke kněžskému stavu ve Francii stoupá. V různých ústavech se připravuje na kněžství 954 lidí. Týž zjev lze pozorovati i v Německu a Belgii. — „Corriere d' Italia“ uveřejňuje neznámý dosud dopis sv. Terezie od Ježíška jisté velebné matce představené. Dopis vyjadřuje velikou pokoru a důvěru v Boha a je takový něžný jako vše, co tato světice napsala. — Výbor pro františkánské oslavy v Assisi vypsal před rokem cenu na nejlepší populární dílo o sv. Františku. Nyní byla zkoumána díla, která došla, ale žádné z nich nebylo cenou vyznamenáno. — V Bruselu slavil padesátiny veliký učenec, bolandista R. P. H. Delehaye.

Mučedníci. Čteme-li o mexickém pronásledování, leckdy nám připadá, jako bychom četli některou stránku z Martyrologia. Docházejí právě z Mexika od očitých svědků zprávy o umučení dvou jinochů plných víry, mladého právníka Joachima Silva a jeho sedmnáctiletého přítele Emanuela Megeyera. Byli zatčeni a postaveni před vojenský soud, poněvadž rozšiřovali letáčky „Ligy pro svobodu náboženství“. Ale ať mluví ti, kdož byli účastni jejich smrti: V Zamoře ve státě michoanském byli dva zastřeleni. Jednomu z nich bylo 25 let a druhému 17. Zemřeli oba dva šťastni, že dávají svůj život pro Boha, a chovali se hrdinně až do svého posledního vzdechnutí. Zastřelili je na hřbitově, zatím co se hlasitě modlili růženec. Silva se hájil jako advokát a děl soudcům, že nemají žádného práva, aby je soudili, a žádal, o život pro svého mladičkého přítele. Ale tento objal a prosil ho, aby mlčel, že chce umřít s ním. Silva žádal, aby před smrtí mu bylo dovoleno promluvit k soudcům a konečně ke katům, jimž děl, jak jest šťasten, že klade svůj život za věc tak vznešenou, a že prosí, aby jeho prolitá krev, krev mučedníková, očistila jeho vlast a dopomohla k vítězství náboženství, k vítězství, jež není již daleko. Domluvil, rána třeskla a rty mučedníkovy seslaly jméno: Ježíš Zdrávasu. Megeyero, když padl jeho druh, omdlel a vojáci střelili ihned do něho, nečekajíce, až přijde k sobě. Rodiče, když zvěděli o smrti svých drahých synů, kteří byli jejich radostí a jejich chloubou, se navštívili a blahopřáli si, že jejich děti, jejich hodní synové dali svůj život pro Boha, a nabádali ostatní, aby napodobili své bratry. Když byl vynesena rozsudek smrti, obrátil se Silva ke svému příteli a pravil mu: „Budeme se modlit růženec, abychom se objevili před trůnem Božím s korunou v ruce!“ A po každém Zdrávasu volali nadšeně: Ať žije Ježíš Král! Ať žije Ježíš Král! Mrtvá těla byla vystavena na hřbitově. Mučedníci měli v ruce růženec a oděv byl prosáklý krví. Byli pohřbeni a nesčetní zástupové přicházejí se modlit k jejich hrobům. A již se vypravuje o zázracích, které se udály na jejich přímluvu.

K úvaze.

Znamení nejposvátnější. Děsná tragika dnešního člověka. Zoufale bije křídlo a touží dostat se výše, ale neváží si pravé velikosti. Zapomněl, že ho Ježíš povýšil na kříži. Zapomíná totiž na ten kříž. Nezná ho, nerozumí mu. Učinil si z kříže bezvýznamnou mezinárodní červenou značku a surovým lamželezům jej dávali za vyznamenání... Ale, co je nejbolestnější, že si ho ani katolíci neváží. Napsal kdesi Durych, že prý sloužení mše sv. jest veřejnou kněžskou zpovědí. Souhlasím naprosto. Ve všem se kněz nemůže dlouho přetvařovati, je-li špatný. Ale vy, laici, také se vyznáváte veřejně ze svého vnitřního stavu. Žehnáním se sv. křížem! Drazí, podívejte se do těch našich chrámů! Nemyslíte, že jste někde mezi indickými zaklínači, když vidíte ty příšerné čáry máry, které mají být — znamení nejposvátnější? Svatým křížem křesťan vyznává svou víru v Ukřižovaného, v Boha, Otce, Syna, Ducha sv. Dle toho, jak si vážíme své víry, svého vykoupění, dle toho se žehnáme. Kříž je znamení nejposvátnější, znamení největší Lásky, znamení největšího úkonu, Vykoupění. Kdo si tohle vše uváží, kdo opravdu miluje Boha, to jest kdo chce žít dle jeho ducha a vůle, musí jinak zacházet s tímto pokladem. Kříž činíme vážně a důstojně, velký: dotykem konce celé ruky na čele, pak na prsou, na levém a pravém rameni. Malý kříž konáme kolmo postaveným palcem pravé ruky, při čemž ostatní prsty jsou rovně sestaveny a položeny na sobě. Pak se žehnáme drobným křížem na čele, na ústech a na prsou. Při sv. kříži si vzpomeňte na sv. krev, na přehořká muka Kristova a na okamžik, kdy se objeví na nebi v den

poslední. Chceš s důvěrou a klidem k němu vzhlížeti tehdy? Nuže, nauč se tomu již dnes. Ať není shromáždění věřících v našich kostelích sborem kejklířů, malujících při každém zazvonění roztodivné oblouky. Braitó.

Misie. Sv. Otec si výslovně přeje, aby se v celém světě co nejuvilněji věřící zajímali o misie, aby se modlili za zdar jejich a je i hmotně podporovali. Kristus je králem celého světa a vše mu musí sloužiti, i ti, kteří o něm dosud nevědí. Naší povinností jest býti heroldy Ježíšovými. Náš nejdůstojnější episkopát dává směrnice, jak prakticky řešit otázku pomoci misíím. I my voláme ke svým čtenářům. Naše víra jest katolickou, jí patří jedině celý svět. Buďme si vědomi této výlučné velikosti a dejme se cele do služby rozšíření království Kristova církvi v srdcích. Každý náš čtenář ať denně aspoň kratinkým povzdechem svolává rosu milosti na misijní práci. Jsme též ochotni přijímati dary, i sebemenší, na misie a odvésti je na patřičném místě. Sbíráme i ostatní věci (staré známky, staniol), které se pro misie dají zpeněžit. S. B.

Tak se jde do výše? Sejde se nějaká společnost. Začne své sněmování slavnými bohoslužbami a končí je předvedením operetky, které se přidá taneční vložka s hnusnými výjevy, to jest s povznášejícím kopáním do břicha,... ti, kteří byli nebo měli být ráno na mši svaté, odpoledne si dupotem vynutí opakování té ohavnosti. A ti lidé si říkají, že zachraňují katolicismus. Víte, to jsou ti, kteří také pro katolicismus tancují a dělají na plese řeznickou výstavu. Bože, dej nám nějakého mnicha, suchého, žhavého, s tvrdými dŭtkami v ruce na tuhle „elitu“! S. B.

Hovorna.

Všem. Obdrželi jsme na naši žádost tolik dotazů, projevů spokojenosti i nelibosti, že potrvá delší dobu, než vše zpracujeme. Příčiny stížností odstraníme, co se dá doplniti, zdokonalíme. Od zásad ovšem neustoupíme ani za cenu ztráty několika čtenářů.

„Kopista.“ Co říci tomu, co jste viděl? Že podivuhodné jsou cesty jeho dobroty a že každého vede tak, jak to odpovídá jeho současnému stavu. Děkuji s Vámi Pánu za všechno světlo, které Vám seslal. Dal světlo a ještě dá více!

„Cizí literatura.“ Mrzí mne, že se musím stále k tomu vracet! Řekl jsem již, že tím právě nabývá náš časopis velkého významu, že referuje o všech literárních novinkách náboženských. Inzeráty to také nejsou, jak se někdo domníval. A konečně, aby Vás to upokojilo, sděluji, že si ty stránky revue doplácí ze svého. Stačí to již?

Zápasící. Bojujete s námi. Bojujte poctivě a prostě Pána Pravdy, zalije jí i Vás. Hračky Vám z rukou bráti musíme, i když to bolí. Pusťte je sama, dříve než Vás ony opustí. To pak je krvavější. Máme-li pravdu? Dva tisíce let života této pravdy mluví pro ni, neb jen Pravda je životná. Blud brzy zeschne.

„Životy svatých.“ Vaše přání jest přáním celé řady jiných čtenářů. Plně vyhovíme. V každém čísle Vám ukážeme svěťce a velké křesťany. „Lidově“ psát nemůžeme, neb čtenářů z lidových kruhů máme jen zlomek procenta.

„Praktické pokyny.“ Máte pravdu. Sám cítím ten nedostatek. Bude vše doplněno. Hlavně „K úvaze“ budeme přinášeti praktické pokyny.

„Domácí spolupracovníci.“ Radíte uváděti více články domácích spisovatelů, že spíše rozumí duši a potřebám lidu než cizí přispívatelé. Ale, příteli, vždyť ti cizí naši pisatelé psali o otázkách dogmatických a morálních, o takových, které jsou vždy a všude stejné, ve Francii jako u nás. Přesvědčte se!

„S církevním rokem.“ Řada čtenářů si přeje úvahy dle církevního roku. Občas něco podáme, ne však pravidelně, neb by takové meditace byly brzo nesnesitelnou přítěží pro redakci. Ostatně, ani tak nechceme býti časoví, revuí, jako vodítkem!

M. B. Jak je krásná vaše poznámka, že se Vám nelíbí, že nejste bohat, abyste nám více pomohl. A přece jste pomohl a jak šlechetně. Abych Vám řekl, velcí nám toho mnoho nedali a nedají, nás drží groš vdovin. Díky za tak vřelé povzbuzení!

„*Censura*.“ Že se vám nelíbí censura, sdostatek Vás osvětluje. Pamatujte si, že autoritou pohrdající ilumináti se mohou sice dostat do jakési fantastické opilosti, ale nikdy ne do náručí Božího, neb dle starého hesla: Nemá Boha za Otce, kdo nemá církve za Matku.

„*Duch inkvizitorů*.“ Že se tím bojuje proti redakci, že jsme dominikáni, inkvizitoři s vykasanými rukávy? Za to se nestydím. Kdo falšuje peníze, toho zavíráte, na falšovatele pravdy, nejsvětějšího statku, těžko najít dostatečná muka. Proto středověk kacíře hubil. Jak by si svět oddechl i dnes, kdyby Vám ti inkvizitoři pomohli od všelikých těch nestoudných kupčků s pravdou. Inkvisice zase jednou obživne a bude fungovat v Praze na Staroměstském náměstí!

Literatura.

ANDELFINGER, München: Hermann-Ebbrecht: Variationenu. Thema. Trilogie o vykoupení, smrti a zrození a mocnostech. Spisovatel z části vážně, z části hořkou ironií a sarkasmem líčí symbolicky snahu lidstva po povznesení. Líčí bankrot učence, učiniti svými pokusy lidi lepší. Kniha příšerné potence, visionářská, rvoucí se o výstup duše, sem a tam tápající, manicheisující, pantheisticky přibarvená. Jest to výkřik moderní hledající duše. Bože, dej viděti všem takovým duším!

S. B.

ARS SACRA (J. Muller), München: Karrer: Meister Eckehart spricht, 1927, 159 str. 3.60 M. Neúnavný Karrer snaží se přiblížit nám celý poklad středověké mystiky. V tomto svazečku vzácné sbírky: Via sacra podává osobnost a nauku mistra Eckeharta, texty vybrané a zladěné: Použil k tomu svých pečlivých samostatných rukopisných studií. Sbíрка je tak sestavena, že nám podá ucelený obraz a ne střepiny. Není to totiž náhodné seskupení textů, nýbrž systematická analýza všech spisů v podobě citátů. Vidíme z nich Eckeharta, zaníceného pro Boha a pro duši. Kéž najde tato sbírka hodně čtenářů.

Karrer: Augustinus. 2 díly. 9.60 M. První díl: Duše a její Bůh. II. díl: Společenství. Jakou radost procítí člověk při pročitání obou knížek, hlavně ten, kdo nemůže číst sv. Augustina v originále. Karrer pečlivě prostudoval celého Augustina. Poslouchal jeho srdce a to, co vyposlouchal, to napsal a to vybral z jeho děl. Vybral to, co zapaluje, co dává duši oheň a co ji sytí. Postupně probírá touhu po Bohu, vlastnosti Boží, hříchy, posvěcení, milost a modlitbu. Úvodem jest vřelý, výstižný životopis svatého Augustina. Druhý díl líčí duchovní společenství milosti a svatosti. Podává sv. Augustina v jeho vznešených názorech na spojení věřících ve víře, lásce. Dojemné jsou texty ukazující, jak církev objímá své mrtvé, chudé a slabé. Odporuji co nejvřeleji tento sborník.

— Braitto.

BERGLAND-VERLAG, Elberfeld: Seemann: Horende Herzen. Tři díly, jednájí o Bohu, o lásce a o duši. Poesie i próza. Symbolismus i mužné příkazy k odhodlanému výstupu. První díl o Bohu líčí Krista na zemi mezi námi obtíženými a potřebujícími pomoci. Druhý díl podává jemnou, ale přece krvácející rukou lidskou, touhu po úsměvu, lásce a štěstí. Celá řada postav lidských v drobných prózách rozléta se před námi za modrým ptákem. Třetí díl v básních hledá poklady lidské duše a jejího snažení. Jak krásné jest zakončení: Celý život je melodie velkého světového hymnu. Děti ten hymnus proušmívají, slabí propláčou, silní mlčí a mrtví, rozumějí. Vřele doporučuji.

BLOT, Paris: Mugnier: Souffrance et rédemption, 230 str. velký 80., 24 frs. Pod vedením sv. Tomáše snaží se zachytiti cenu utrpení pro vykoupení a aplikaci jeho. Utrpení vzniklé hříchem stává se Kristem prostředkem zadostiučinění a posvěcení. Výklad jest střízlivý a jasný. Kniha učící a těšící. Podání zcela nové a sugestivní. Třeba čísti!

Thomas Aqu.: Summa theologia. Blot podává nové dávno čekané kapesní vydání Summy. Vyšel právě I. díl, obsahující I. p. Summy. Kniha je tištěna na indickém papíře a jest velmi pohodlná k nošení. Pravá příručka pro bohoslovce, kněze i laiky. Toto vydání jest nejlacinější a proto je vřele odporuji seminaristům. Celé dílo vázané v plátně bude stát asi 350 Kč. Redakce zprostředkuje objednávky.

Ghéon: La rencontre de Saint Bénoit et de Sainte Scholastique. Námět čerpaný z podání o sv. sourozencích Benediktu a Scholastice: jedenkrát za rok se vídají — dnes naposledy. Živá víra a zbožná úcta pochopila plně a básnicky celý děj; jednoduchost bez újmy spádu. Zakmitl myslí dávný návrh (nedbaný): hráti na velkých místech duchovní hry. Zde je

jedna. Jak by se nesla na kraji lesa nad údolím vlevo od Sv. Kopečka slova nebeské lásky svatých Božích. Duchovní prospěch? — Jistě větší než z bezúčelného potloukání mládeže okolo krámků, ne-li z křepčení v taktu pištců. I.F.P.

BLOUD, Paris: Rabeau: Introduction á l'étude de la Théologie. 1926, str. 415, cena ? Kniha jest psána pro ty, kteří neznají katolické theologie. Chce jim ukázati její velikost. Chce nahraditi lidem chtějícím poznati náboženství vše, co jim nebylo podáno, v čem byli směšně nerovným dnešním t. zv. vzděláním zkráceni. Kniha chce tedy býti úvodem do bohatství theologie. První díl ukazuje předmět theologie, tj. náboženské pravdy a jak s nimi theolog pracuje. Druhý díl projednává theologickou metodu. Třetí díl konečně krásně řadí pomocné vědy theologie a ukazuje její výsledky v praktickém životě. Kniha jest přísně vědecky psána, ale přece přístupná i širším vrstvám. S. B.

BONG, Berlín: Lux: Beethovens unsterbliche Geliebte — 350 str. Cena 6.50 M. Beethovena ohromující umění dává zapomínati na jeho osobnost. Lux poodhrnul poněkud clonu se zajímavé osobnosti Beethovenovy. Tytéž rysy, které akcentují skladby B., jeví se i v jeho osobnosti, bouřlivá snaha, snaha po vzletu, touha a sebeodevzdání. V B. rozhořel se zápas lásky pozemské s láskou nebeskou, boj, který skončil jáсотem deváté symfonie. Dvě ženy zasáhly do jeho života. Jedna nešťastně, hr. Guicciardi, která ho opustila, a jiná věrná a duši Beethovenově rozumějící inspirátorka Terezie Brunsvik. Životopis zpestřuje líčení pestrých salonů, postav umělců a diplomatů. Umělec a přítel umění rád sáhne po této duchaplné knize. — gl—

BONIFACIUS—DRUCKEREI, Paderborn: Rothe: Auf dem Heimwege, 206 str., 4 M. Dílo jest pokusem o analýsi moderní, hledající duše. Chce učiti, jak s ní zacházeti. Jest to výtečný příspěvek k soudobé náboženské psychologii. Podává návod jak bráti za srdce a rozum konvertity, jak je vésti a jak jemně a přece mužně třeba zacházeti s hledajícími. Kniha nevede k mazlení a ke kompromisům, ale učí bráti duše tak, jak chce božský hledač duší. L. D.

Bartmann: Jesus Christus, 654 str., váz. 9 M. Známý dogmatik Bartmann prochází se čtenářem celý život Ježíše Krista. Prochází ho jako dogmatik, a řekl bych, jako kazatel, ovšem k duši otevřené. Z každého kroku Spasitelova dovede zvednouti nějaký květ pro život. Co říci lepšího o knize, než že patří k nejlepším líčením života a díla Ježíše Krista, protože zůstává věren knihám nejlepším, to jest Písmu, a tradicím v Otcích. Hodí se i pro laiky velmi dobře. S. B.

Bartmann: Maria im Lichte des Glaubens und Frommigkeit. 447 str., 7.50 M. váz. Nadpis úplně splňuje příslibení. Podává úctu mariánskou, její různé rysy a hned při tom dogmatické zdůvodnění. Veškerá úcta mariánská, nejdůležitější mariánské atributy jsou tu bohatě dogmaticky vykořistěny. Jak např. krásně dogmaticky líčí, proč Maria sluje právem mystickou růží. Líčí pojem mystiky a potom dovozuje, že Maria byla opravdu nejvzácnějším květem mystických hlubin. Kniha jest vědeckou mariologií, která má tu přednost, že jest přístupna i laikům, kteří by měli býti dnes lépe poučeni o té, která nás tolik miluje. S. B.

Keusch: Die Aszetik des hl. Alfons Maria von Liguori, 1926, str. 407, velká osmerka, vázaná 11.50 M. Doktorská práce, která vyšla v prvním vydání ve sbírce prací katol. university ve Freiburgu. Konečně bylo učiněno přístupnější vzácné dílo, kterého jsme dlouho postrádali. Oživuje dnes zájem o asketiku a tak se vynořuje otázka, jak se díval na duch. život i mystický, který jest vrcholem života mravního, velký učitel mravnosti. Ukazuje asketiku sv. Alfonsa, schopnou dáti pokyny pro život duchovní. Velmi cenné je přirovnání s jinými asketickými autory. Doporučujeme pro studium i pro život. S. B.

Schmidt: Katholizismus und Entwicklungsgedanke. 1926, str. 296. 5.60 M. Jako všechny spisy sbírky „Der kathol. Gedanke“ vyznamenává se také Sch. kniha časovostí tématu a jasností přednesu. Sch. zkoumá vývojovou myšlenku v jejím skutečném významu a hodnotě. Zvláště cenný je důkaz, že katol. světový názor nejen není proti vývojové myšlence, nýbrž ji podepírá. Kdo se chce důkladně informovati o poměru mezi katolicismem a darwinismem a koho zajímá téma: Katolicismus princip vývoje, nechť sáhne k této knize. Asop.

BRAUN, Karlsruhe: Erich Stern: Zufall und Schicksal. Str. 52, cena 1.20 zl. m. — S přesnou vědeckou důkladností analysojí se pojmy náhody a osudu. Nesmírně zajímavá studie ukazuje, že po veškerých vymoženostech věd stojí pevně pravda víry, že není náhody ani slepého osudu, že vše je řízeno zákonem božské Inteligence. -es-

G. Hehmann: Das Religiöse Erkennen. Stran 88, cena 1.80 zl. m. — V duchu subjektivismu psaná studie z filosofie náboženství, ukazující jasně, až do jakých bludišť zabředla protestantská moderní bezradnost. —es—

CAROLUS VERLAG, Frankfurt a. M.: Sailer: Glückseligkeitslehre. 322 str. Záslužné dílo toto nové vydání této morálky velkého biskupa Sailera. Jest to vhodný nárys křesťanské etiky, hlavně pro laiky. Jak potřebujeme podobné knihy i v našich kruzích. Titul sice ukazuje na dobu spisovatelovu, ale zato obsah jest křesťansky vážný a hodnotný. Dovede podati mravní hodnotu křesťanství v této své mravnostní filosofii. Od jsoucnosti Boží provází čtenáře všemi mravními hodnotami, oceňuje je a ukazuje jak v mravnosti pravé a čisté jest lidské štěstí. Končí závěrem že jen mravním dobrem spojujícím s Bohem dojde člověk blaženosti. Jsem vděčen autorovi za jeho kladný vztah k radosti i trpění, z něhož též dovede vytěžit vše, co se pro štěstí z něho dá vytěžit. Hledající blaženost neodtrhnou se od knihy, dokud ji celou pozorně nepročtou. Kovář.

DREI MASKENVERLAG, München: Der Russische Christ. Pořadatel sebral řadu liter. ukázek z ruské literatury na potvrzení své falešné these o tom, že jen ruský křesťan je pravým křesťanem, tj. pohrdající světem a kulturou, kdežto ostatní křesťanství se dle něho vyvinulo k dobytí světa v království Kristovo v řádu a spravedlnosti. Staví proti sobě člověka řádného a světce. Jistě nesprávné. S. B.

W. B. Maxwell: Die späte Trauung. Str. 472. — Tendencí románu je hájiti rozlučitelnost manželství. Tendence je prováděna zcela frázovitě a příležitostně a ukazována faktem románu; dívka uteče s nešťastně ženatým cestovatelem, s nímž prožívá v Andech mayovská dobrodružství a teprve po 30 letech se vezmou. Protestantu snad vhodná četba, ale katolík se jí usmívá. —es—

A. S. M. Hutchinson: Wenn der Winter kommt... Román. Übersetzt von R. v. Schotz. Str. 496. — Román zajímá líčením válečného a poválečného smýšlení v Anglii, mistrovským popisem mělké ženy. Podává se to v rámci děje, jenž se zdá vedlejší věcí v knize: hloubavý muž dostal neobyčejně mělkou ženu; ona prosadí rozvod a on si vezme svou první, zatím ovdovělou lásku. Byli to ovšem anglikáni. —es—

FAHRMANN-VERLAG, Berlín: Saitschick: Paulus. 108 str. Protestant rázu Forsterova líčí s láskou svůj ideální obraz. Subjektivisticky zabarvená postava vyniká nad ostatní apoštoly, které líčí příliš lidsky. Příliš operuje s vnitřním zažitím a vnitřním nabytím jistoty. Úzko je vám při tom nedostatku objektivit Pavlova náboženství. Ostatní líčení Pavlovy velikosti je úchvatné. Doufejme, že Saitschick najde i osvobozující slovo, že jen skutečný Kristus sílil Pavla v jeho nadlidské práci. B. S.

FILSER, Augsburg: Eschweiler: Die zwei Wege der neueren Theologie, 337 lex. osmerka, 8 M. Ne a ne se odtrhnout od této hluboké a zajímavé knihy. Dílo jest opravdovou novinkou. Rozděluje posvátnou vědu dvěmi základními tendencemi, anthropolozentriem a theocentriem. Ukazuje na zhoubné zdůrazňování toho „já“ v theologii, mužně odhaluje spojitě nitky mezi různými theologickými směry se směry čistě protináboženskými, které jen důsledně provedly tendenci různých snah. Jako představitelé těchto dvou směrů si šťastně zvolil Hermesa a Scheebena. Knihu by měl čísti každý kněz, aby se vyvaroval nebezpečného soustředování všeho na člověka. Velmi cenné jsou partie o poměru theologie k filosofii a exper. vědám, rovněž k vnitřnímu životu. Nemohu než co nejvřeleji doporučiti tuto tak odvážnou, upřímnou a hlubokou knihu. Braito.

S. FISCHER, Berlín: Thomas Mann: Pariser Rechenschaft. 1926. 121 str., osmerka. Zajímavý pohled do mentality vedoucího romanopisce, jehož snaha spočívá v tom, ovšem — třeba i o nejhlubších problémech - zábavně jednati. Některé názory o sblížení národů jsou pozoruhodné. S.

GIGORD, Paris: Plus: Mére Thérèse de la Croix, str. 240. Jeden z četných květů Francie. Pravá oběť smírná celým svým životem. Celý svůj život zasvětila klanění Ježíši svátostnému, jemuž též založila zvl. kongregaci sester klanitelek, jednu z těch mnohých, na něž je Francie tak bohatá a které ji zachraňují. Její život ukazuje, jak Eucharistie si vychovává své věrné, jak je proměňuje. Vzácná četba.

GRETHLEIN, Leipzig: Polyana. Cena 5.50 zl. m. — Dvanáctiletá evangelická dívka ukazuje, jak v nejrůznějších smutných jednotlivostech života může člověk vždy nalézt, z čeho by mohl při tom míti radost. Evangelické čtenářstvo

jásá nad touto knihou jako nad zjevením. Katolík ji čte s nemalým užitkem, zvláště, nezná-li dobře návod své víry k dosažení radostnosti životní, nesmírně hlubší nežli jest Polyanina.

—es—

HABEL, Regensburg: Adam: Christus unser Bruder, 144 str., 1 M. Adam rozjímá Krista-Bohočlověka. Ukazuje na jeho člověčenství, kterým jsme vykoupeni. Není to život Kristův, jest to řada reflexů, které vrhá život, modlitba a dílo J. Krista do našich duší, které tohoto Krista mají obléci. Jest málo tak vhodných knih k rozjímání a duch. čtení. Konferencier i kazatel a zpovědník najdou v knize, právě tak vhodné pro laika, velké bohatství.

Kronseder: Der hl. Joannes vom Kreuz. 80 str. 1 M. Drobný spisek, který krásně zhušťuje osobnost i dílo tohoto mystického Učitele. Celá nauka světcova jest velmi vhodně zpracována a podána. Knížku ať si přečte každý, kdo chce znáti sv. Jana z Kříže a kdo hledá úvodu do něho.

R. H.

HERDER, Freiburg i. B.: Brey: Wennes in der Seele dunkelt. 1927, str. 226, 2 M. Nová vydání spisů Breyové jsou dobrým znamením. Burcují totiž duši a dávají jí sílící pokrm. B. chce těšit a ukazuje, kde hledati slunce a štěstí. Všichni zarmoucení a zmítaní sáhněte po těch stránkách.

A—O—

Kepler: Predigt und hl. Schrift. 52 str., 1 M, 1926. — Závět velkého biskupa. Ukazuje na vztah Písma sv. s kazatelnou. Ukazuje na význam kazatelny, která má podávat slovo Boží a ne lidské. Kazatel naučí se Písmo sv. dobře kázati a laik dobře čísti.

S. B.

Richstätter: Eine moderne deutsche Mystikerin, 250 str. Hluboký znalec vyšších cest Božích v duších píše tuto knihu, život omilostněné sestry Emilie Schneiderové, kongregace sester sv. kříže. Líčí vývoj duše v bojích a kříži, která přesností i v nejmenším hnutí milosti dospívá vysoké svatosti. Druhý díl tvoří sbírka myst. jejích dopisů, pravých to perel křesť. mystiky. Kniha do rukou každého, kdo se snaží výše. Pro ženské kláštery je kniha zvláště vhodná. Braitto.

Reinke: Mein Tagewerk, osmerka, 496 str. 9.50 M. Kniha vypravuje život spisovatelův, život učence-botanika. Reinke byl hluboce věřící učenec, jak ze spisu vysvítá. Často vystoupil na obranu theismu na základě své práce. Dílo jest svižně psáno a věrně a poutavě zachycuje kulturní, vědecké a politické dějiny Německa posledních 50 let. Odporuji.

K. L.

Breme: Vom Leben getotet. Bekenntnisse eines Kindes. Deník, psaný mizou a krví nadaného dítěte, dívky z proletářské velkoměstské rodiny. Memento pro matky, jaké zážitky přinášejí si dívky z několika volných hodin podvečerních, ze společnosti dívek a mladých mužů; ukázky surovosti mravní tam, kde by mělo být porozumění a velikodušné slitování. Jako lidský dokument má kniha velikou cenu pro všechny vychovatele, ať rodiče, ať vůdce mládeže.

— ou—

HIRT, Breslau: Bergmann: Deutsche Mystik. První svazek Hirtovy sbírky: Dějiny filosofie. Bohužel, protestantským duchem nesené knize, který vidí ve scholastice zcela dle zastaralých názorů zbožnění, rozumu, který vidí v ní útěk od skutečného člověka. Proti ní staví mystiku, návrat k pravému člověku. Líčí Eckharta. Dnes se v té otázce mnoho změnilo. Po Eckhartovi jedná o Mikuláši z Cusa, o Paracelsovi a Agrippovi z Nettesheimu.

S. B.

HUMANA, Letovice: Pukl Fr. Ať žije král století. Str. 106. Cena . — Překlad a praktický výklad papežské encykliky o svátku Krista Krále s dodatkem (72-101) o prvním pátku v měsíci a zasvěcení Srdci Páně.

—es—

KOESSEL—PUSTET, München: Herwig: Die Eingeengten, 520 str. váz. 9 M. Román velkoměstské sociální i mravní bídy. Chce však vyjádřiti klad. Hlásá velkou myšlenku, že v našem lidském životě jest třeba k ucelenému obrazu stínů i světla. Nad chmurnými stíny přece dává Herwig problesknouti harmonii. „Utištění“ jest práce vyrovnané a vyrovnává vlévající umělecké duše. Přes svou románovou stavbu jedná se o knihu nesmírně vážnou, kterou by měl čísti každý, koho tísní otázka neladu ve světě.

Braitto.

Ozanam. 175 str. Cena 1926. Kösel vydal překlad tohoto vzácného díla a apoštola křesťanské lásky k bližnímu, tvůrci konferencí sv. Vincence. Před naším zrakem vystupuje dění jeho duše, jeho vývoj a povolání. Ostrými, krásnými rysy je líčena jeho horoucí důvěra v Boha v jeho díle. Zajímavé jsou kapitoly o jeho politické činnosti. Největší cena

spočívá ve zdůraznění, že Ozanam byl světec a že jen to vysvětlí jeho dílo. Ať vezme do ruky každý, kdo se chce přihřátí na něčem velkém.

S. B.

KUNCÍŘ, Praha: Meynard: O duch. životě. Nemáme v české řeči díla, které by soustavně a vědecky probíralo duchovní život v jeho předpokladech, začátcích, rozvoji a vrcholu. Přeložili jsme klasické dílo francouzského dominikána Meynarda. Právě vychází první sešit a jemu do vínku jsou psány tyto řádky. Knihou Meynardovou se nám dostává díla, ve kterém je opravdu všechno o duchovním životě, čerpáno z bezpečné a církví za vlastní přijaté nauky sv. Tomáše Akvinského. Pro uvědomělé čtenáře „Hlubiny“ je to věcí cti toto dílo si koupiti. Bude vycházeti v laciných sešitech po 3 Kč, aby bylo umožněno každému dílo si opatřiti. Kdo chce spolehlivou orientaci v duchovním životě, musí tuto knihu míti.

LECOFFRE, Paris: Abbé Claude Bouvier: L'Éducation sacerdotale (Études, Elévations et lettres) 15 fr. — Jsou-li dnes ve zvláštní oblibě jakékoliv reminiscenční črty nebo i knihy, tím doporučeníhodnější jest sáhnouti po této knize, jež jest velmi pěknou příležitostí při vzpomínkách na život studentský, seminární a na ordinaci upozorniti zvláště čtenáře duchovní na to, že kdysi žili, nebo žijí v podobných poměrech a prostředích, kvetoucích květy intimních krás. — Čistě dojetí — neslabošské — neušetří ani těch citově nejtvrdějších. Všecky dary kněžské duše jak naplněné vírou, tak i prostoupené jemným smyslem pro city lidské se zde rozvíjejí v milou rekreačně-vzdělávací četbu. — Tolle... Jak. C.

MANZ, Regensburg: D. Dr. Joseph Krebs: Studien zur theologischen Erkenntnislehre. Str. XVI - 621. - Po práci několika let podává spisovatel řadu studií k problému: zjistiti a kriticky přezkoumati předpoklady, které umožňují náboženství a teologii v kritickém rozumu a v jednotlivých útvarech dějin. Pojednává o sv. Tomáši Akv., Kantovi a všech moderních teoriích dějin, psychologie a filosofie náboženství. Téměř třetina díla je věnována odmítavé kritice M. Schelera. Více říci nedovoluje omezené místo; jen oběma rukama na toto dílo ukazují inteligentní netheologovi. —es—

MOHR, Tübingen: Die Religion in Geschichte und Gegenwart. Handwörterbuch für Theologie und Religionswissenschaft. 2. zcela přepracované vydání. Lieferung 1 u. 2. (Aachen — Albrecht v. Preussen). Cena sešitu 1.80 zl. m. — Protestantický bohovědný slovník, rozpočtený na 5 svazků, vydávaný za spolupráce některých katol. učenců. Snaží se býti objektivním a pro theologa má velikou cenu hlavně články z dějin náboženství, pro autentické poznání protestantismu. Duch ovšem zůstává protestantský. V dosavadních člancích jsou dvě nápadné nesprávnosti o katolické liturgii v člancích Abendmahl a Agnus Dei. —es—

PAN—VERLAG R. HEISE, Berlin: Religionsphilosophie (Sonderheft der Kantstudien). Rustův článek „Der gegenwertige Streit um die Mystik“ podává zcela upotřebitelnou studii o přehledu různých názorů na mystiku. Každý s radostí přisvědčí vývodům B. Jansensa S. J., v článku „Die Bedeutung der Scholastik für die Metaphysik“. Velmi respektovaná jest otázka židovského náboženství. A. Scherzer.

PERRIN, Paris: Cavanna: L'Ombrie franciscaine: 293 str., 20 fr. Nejdokonalejší františkánská posvátná topografie. C. probádal Umbrii, aby sebral veškeré stopy po sv. Františku. Všude sbíral květy, které vyrostly v jeho šlépějích. Jen jednoho litujeme, že C. se omezil na Umbrii, neboť dílo tak věrně podává vše, co pozlatil úsměv sv. Františka. Těžko odloučiti se od knihy, když nás přivede na posv. horu Alvernskou. Vřele doporučujeme všem ctitelům sv. Františka. M. L.

RUHE, Altona: Mantis: Die Gesetze der Weltgeschichte. 105 str., 4.50 M. Mantis, který chce budoucí, napěchoval lidstvo do svých přihrádek. Rozdělil fakta do svých aprioristických kategorií, vyvozuje z nich nové závěry a snaží se odhaliti, na základě toho sestaviti budoucnost. Pravdivé pozorování a fantasie se v knize tak střídají, že se jen odborník v tom vyzná. S dějinami a biblí zachází zcela libovolně. V moderní době má řadu bystrých postřehů. Ohledně církve a náboženství jsou tu názory naprosto nepřijatelné a nesprávné.

Klug: Die Tiefen der Seele, 442 str., velká osmerka. Váz. 8 M. — Dlouho se odmlčel známý dr. Klug. Odmlčel se, aby překvapil všechny své známé dílem, které nemá ráz lehké apologetiky ani barevných úvah, jak jsme byli zvyklí z předešlých spisů. Klug podává spis o psychologii se vztahem k mravouce. Učí tak rozuměti vlastnímu nitru i potřebám bližních. Kniha jest dnes nepostradatelná pro každého moderního duch. správce, který se dnes neobejde bez

psychiatrických vědomostí. Knihu ale doporučujeme vřele i vychovatelům, právníkům a hlavně lékařům. I ostatním laikům přinese hodně ochrany, pomoci a útěchy. SB.

SCHOENINGH, Paderborn: Hammerschmidt-Rohfleisch: Deutsches Denken und Dichten seit Herder, 1927, str. 257, 6.60 M. Kniha stojí vysoko nad obyčejným referováním o literatuře. Dává více. Snaží se vystoupiti k celkové velikosti ducha nad jednostranné zdůrazňování rozumu, chce porozuměti literatuře v životné spojitosti s ostatní duševní činností. Pokus, ale zdařilý pokus. A. Scherzer.

Lux J. A.: Wanderung zu Gott, 266 str., 6 M. Zase nová konverse známého literáta Luxe. Spisovatel líčí v podobě vyznání svou cestu ke katolicismu a důvody, které ho přivedly do církve. Líčí též, jak byl obohacen duševně svou konverzí. Píše tyto řádky jako hymnus díků a v touze být apoštolem svými schopnostmi. V jeho díle se setkáváme se všemi soudobými umělci a kulturními proudy. Přímo cítíme z knihy hlad mod. duše po Bohu, k němuž se obrací uštváný dnes po svých oklikách. Jak plní hrud' vděčností četba těchto životem a krví psaných stran. SB.

SCHWANN, Düsseldorf: Hoeber: Die Rückkehr aus dem Exil, 194 str., velká osmerka, cena 8 M. Hoeber vydal zajímavé dokumenty vzrůstajícího sebevědomí německého katolicismu. Vyznávají otevřeně, jak děkují Bohu, že skončila pruská hegemonie, která znamenala nejen brutalitu, nýbrž i protestantismus a jeho expansi. Katolíci byli tlačeni ke zdi. Nyní, více než kdy jindy, jdou na výboj, a to ve všech oborech ducha. Neb katolicismus je dobyvačný. Řekněme si to, neb není společností volně se bavících starých mládenců na pensi. O životnosti katolicismu v Německu svědčí řada dokumentů, které Hoeber sebral. Vzácný je článek o vedoucím postavení, které si dobývá křesťanská filosofie v Německu. Je psán Przyvarou. To stačí. Z jiných statí dlužno si všimnouti hlavně Kralika, starého bojovníka za hrdost a osamostatnění katolicismu. Kniha podává celou žhavou diskusi, kterou vyvolalo provolání o návrhu něm. katolicismu z vyhnanství. Končí provoláním původce tohoto hesla Wusta. Wust chtěl vyburcovat katolíky. Nechce velikost katolicismu, jen pro jeho světsky osvěživě působivou schopnost. Nevolá zpět jen ke kulturnímu katolicismu, nýbrž ke katolicismu plného Boha, plného Krista a jeho pravd. Doznává, že obroda tu ještě není, ale, že jistě přijde. Volá k soustředění a napětí všech sil. Pomodleme se na tento úmysl a pročtěme i pro naše poměry a pro naše optimisty i pesimisty tak důležitou knihu. Škoda, že nemohu podati větší referát. Redaktor.

SCHULBRUDER, Lekeux: Margrit. Život učitelky, psaný jejím bratrem františkánem. Sledujte ten život, krátký trváním, ale dlouhý a bohatý hrdinstvím, život současnice, jenž byl moderním apoštolátem v hlubokém slova smyslu! Učitelka v předměstí, v dělnické čtvrti, dobrovolná ředitelka kůru, pravá ruka otců františkánů v díle pro mravní i hmotnou pomoc vystěhovalým Vlámům — to byla zevně. Uvnitř jaký výsledek plamenné vůle k oběti z lásky ke Kristu! A tak její šedivé povolání, které se jí zdálo horší smrti s počátku, je jí branou k životu bohatému milostí a plnému nebeských tajemství. — Margrit apoštoluje i po smrti. Je taková blízká a živoucí a pobízí vás celou svou horlivou, oddanou bytostí tak mlčky a tak naléhavě: Je jen jedna síla, jež mění tvářnost země: svatost. - Zvláště našim učitelkám vroucně doporučujeme. —ou—

KURT STENGER, Erfurt: Georg Mehlis: Das Böse in Sittlichkeit und Religion. 66 str., cena 2.75 zl. m. - Autor sestavil všechny dosavadní názory o pojmu a významu zla, posuzuje zlo ve smyslu schelerovské filosofie cennosti. Studie vyznívá v ocenění křesťanského řešení problému zla jako nejlepšího řešení. Odborník nalezne v knize množství originelních námětů. —es—

Schwarz: Auf Wegen der Mystik. 64 str., 2 M. — Schwarz staví se proti křesťanské mystice, ta je mu mystikou daných, omezených hodnot, staví se proti theismu i pantheismu a sní o mystice pragmatického, vyvíjejícího se Boha v lidech. Jest to bergsonický, hegelovský mysticismus přes protesty proti pantheismu. Pro odborníka zajímavý doklad různých moderních názorů na mystiku.

Karrer—Peesch, Meister Eckeharts Rechtfertigungsschrift, 1927, 172 str., 8 M. Abychom správně ocenili mistra E., musíme se pokusiti o kritický rozbor jeho osobnosti a díla. P. O. Karrer S. J., spojil se k této práci s vídeňskou badatelkou H. Pieschovou. Oba pracovali dříve samostatně na tomto poli, ale když přišli k stejnému výsledku, začali pracovati společně. Zvláště pozoruhodný jest úvod Pieschové „Einleitung zum inneren Charakter der Rechtfertigungsschrift“, který dobře zpracovává zvláštní ráz Eckerhartův. Textové vydání zmíněného spisu jest na výši

textové kritiky. Předčí latinské vydání P. Danielse O. S. B. Klasické dílo kritiky a psychologie jako historie. Nepostrádatelné pro každého, kdo se zabývá mystikou a náboženskými dějinami.

A. Scherzer.

UNIVERSITAS, Berlin: Undset: Frühling, 354 str., 7.50 M. Jeden z románů slavné spisovatelky, která nedávno konvertovala. Nedosahuje sice kniha výše spisu: Dcera Lavranova, ale patří k jejím nejlepším pracím. Prodírá se problémem vědy a víry. Tato kniha jest oslavením manželství. Undsetová stojí románem zcela v dnešní době. Jest tak blízka duchu hledajícímu skutečno a pravdu. Spisovatelka přelila do knihy svou duši. Čekáme na překlad jejích spisů. Kuncířovo nakladatelství prý nás v tom ohledu překvapí.

Undset: Jenny. Román, který se pojí v jedno s knihou „Jaro“. Líčí tragický osud ženy a umělkyně. Jak velkolepé je např. líčení rozervané duše mladé umělkyně. Jak rozkošná jsou líčení Norska a slunné Itálie. Jest to kniha, ke které se čtenář vrací. Cena

Heinz v. Welten: Der Ehrenburger. 308 str. Cena . Líčí se život a smýšlení velkozlodějů, povznesených nad všechnu morálku. Vlastně se asi chce autor posmívati „měšťáckosti“ nynější společnosti. Pro myslivého čtenáře zajímavá kniha, není ovšem pro děti.

—es—

London: Ein Sohn der Sonne. Übersetzt v. Erwin Magnus. 300 str., cena . — Vůně tropů a moří, stkvělé obrazy Polynésie, domorodců, obchodníků a trosečníků, seskupené v osmi vypravováních kolem „Syna slunce“, velkoobchodníka Griefa. Robinson pro velké.

—es—

VOLKSVEREINSVERLAG, M.-Gladbach: Tischleder: Die Staatslehre Leos XIII. 538 str., 10 M. Autor probral v tomto spise s mistrovskou rukou veškeré otázky sociální, politické a veřejně-kulturní, které hýbají dnešní duší, a k nimž Lev XIII. zaujal otevřené stanovisko čistě dle zásad sv. Tomáše, jehož studia on je vlastně obnovitelem. Rozbírá pojem státu, jeho práva a povinnosti vůči jednotlivcům. Pojednává i o otázce státní formy. Pius XI. zopakoval zase nedávno franc. royalistům názor církve v této otázce. Nesmírně pro nás je zajímavá kapitola o poměru církve a státu. Vřele doporučujeme všem, kdož pracují v těchto otázkách.

L. M.

Z ČASOPISU. Hochland. Nro 4. V čísle vyniká pečlivá studie o poměru italského fašismu k hospodářským poměrům. Mimořádné ceny jest článek známého ethnologa Schmidta o rase a lidu. V kritické části ozývají se mužné hlasy proti Mannovi a Hauptmannovi. Hlavně v reflexích o časových otázkách, týkajících se katolíků vidím velký význam této revue.

S. B.

Christiche Frau: Nro 1. Prvé číslo nového ročníku. Čest takové redakci! Co námětů, co palčivých otázek dovede takové číslo na několika stranách zpracovati! Velmi si vážím vychovatelské studie Herdeové o sportu a duševním životě. Zajímavý je rozbor velkolepého románu Undsetové: Lavranstochter. Vážné články jsou zpestřeny poesíí a svižnými úvahami. Vřele doporučujeme ženám, které postrádají podobně na výši stojící český katolický časopis pro ženy. —

Redakce.

Stimmen der Zeit. Nro 4: Známa revue, ač poněkud jinak zaostřila svůj program přece zůstává prvotřídní časově informativní revuí. Z posledního čísla dlužno vyzdvihnouti studii o pokračování stockholmského kongresu prakt. křesťanství v jeho pracovním výboře. Jako vždy jest velmi bohatý přehled časových událostí, literatury a umění. L. M.